

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felolvasó szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUNSÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Erdőgazdasági politika.

Budapest, február 18.

Szerencsére ma már túl vagyunk azon, hogy belássuk, mennyi kár háramlik abból az ország közgazdaságára, hogy a dombvidékeken s a hegységeken ezer meg ezer holdra menő elkopárosodott terület hever haszontalanul majd mindegyik vármegyében, elszórtan az erdők, legelők és szántóföldek között. Tudjuk, hogy a baj nemcsak abban van, hogy ezek a területek szinte semmit sem jövedelmeznek, mert bár egyes rákényszeredett birtokosok eléggé meg nem róható könnyelműséggel még mindig ráterelik a marhát az ilyen kizsárolt kopárokra, de ezt a legellettést haszonvételnek senki nem nevezheti, — hanem a főbaj az, hogy ha az ily földeket a birtokos okserű, gondos kezelés alá nem veszi, azoknak talaja évről-évre rohamosabban halad a végromlás felé, miközben a rajtuk képződő számos vízmosás, a róluk lemosott kötörmelék s maga az esők s az olvadó hónap vize, mely a csupasz hegyoldalokon akadálytalanul lerohan, mérhetlen károkat okoz még a szomszédos birtokosoknak is, akiknek alant elterülő szántóföldjeit, rétjeit elárasztja, kavicsos, iszappal beherdja.

De túl vagyunk szerencsére már azon is, hogy a helytelen és kíméletlen gazdálkodás következményeit, az ország termőföldjének — mondhatni — mindinkább terjedő tekélyeit orosolni kezdjük. Az oroslás módját megtalálni nem volt nehéz, csak a bajnak keletkezését kellett felismerni s az mindenki előtt ismeretes lehet. Hajdan erdő állott valamennyi kopár helyén, de a fát egyszerre vagy lassankint levágták, kiirtották. Helyenkint azért, hogy az eladott fából jövedelmel

huzzanak, de legtöbb esetben, hogy a legelőterületeket s talán a szántókat is szaporítsák. S ahogy az erdő kipusztult, a tulajdost, kíméletlen és gondatlan használat miatt egy sors várt valamennyi területre: az elkopárosodás, amit el is ért mind, gyorsabban vagy hosszabb idő múltán a szerint, amint a talaj és termőhelyi viszonyok jobbak vagy rosszabbak voltak. Ebből kétségtelenül következik, hogy az ilyen területeket a végpusztulástól csak az újra beerdősítés mentheti meg; de ez nemcsak hogy megmenti, hanem régi állapotába is visszasegítheti s idők múltán bizton vissza is segíti termőerejének visszaszerzése és folytonos gyarapítása útján.

De vajjon elégséges-e, ha a fölmért helyes irányban megindulva rávetjük magunkat akár összes kopár területeinkre is, hogy beerdősítés által újra visszahódítsuk a termő területek közé? Elégséges-e törvényes határozmányokkal módot adni a kormánynak s a közigazgatási hatóságoknak, hogy a közgazdaságilag veszélyes kopár beerdősítésére a vonakodó vagy késlekedő birtokosokat egyenesen kötelezhessék, amint tettük az 1879. évi XXXI. t. c. 165. s az 1894. évi XII. t. c. 13. és 14. §-ával? Elégséges-e, ha a földművelésügyi miniszter lelkiismeretesen mérlegelve azt a hasznát, amit az ország a kopár beerdősítéséből nyerhet s azt az áldozatot, amit a birtokosnak erre a látszólag halálatlan s csak évek multával gyümölcsöző, nehéz munkára fordítania kell, minden kigondolható és megengedett eszközt felhasznál a kopár-erdősítés ügyének előbrevitelére? Találhatunk-e vajjon teljes megnyugvást csak a jelenre nézve is abban, hogy a mai földművelésügyi miniszter, akinek kétségtelenül sokat köszönhetnek e tekintetben az érde-

kelték, néhány év óta évről-évre 30—40 millió csemétét oszt ki ingyen erre a célra; hogy a mult évben megint létesített mintegy 40 kataszteri hold kiterjedésben újabb csemetekerteket, miáltal a kiosztható csemeték száma ismét milliókkal fog szaporodni; s hogy költségvetésébe a kopár-erdősítésekre most már évente 150.000 K.-ra rugó összeget vesz fel? Az elismerés mellett kelhet-e teljes megnyugvást bennünk, hogy a miniszter nemcsak buzdítja, ültetőanyaggal támogatja, pénzzel s kitüntetéssel jutalmazza a birtokosokat, hanem költségeik részben való fedezésére segélyképpen évente 50—60.000 koronát oszt ki közöttük; s egyebekben is kezükre járván a birtokosoknak, tényleg hivatkozhatik arra az eredményre, hogy a beerdősített s ekként visszahódított kopár területek száma immár évente 3—4.000 k. holddal gyarapodik. S bizonyára az általa adott jó példa másokat is hasonló tettekre indít: a munka megindult s örvedetesen terjed tovább.

Ha mindaz, amit ezen a téren tenni lehet és kell, ezzel kimerítve volna, a kopár-erdősítés ügyének ily széleskörű és sikeres felkarolásával nyugodtan beérhetnők, bizva még abban is, hogy az áldozat, amit az állapotok javítására hozni kell, a kormány részéről, valamint az érdekeltektől birtokosok részéről egyaránt gyarapítatni fog. Amit évtizedek büne-hibája rontott, újabb évtizedeknek gondos fáradozása így mind helyrehozhatja.

Csak hogy a dolog nem egészen így áll; legalább eddig nem így állott. Mert nem szabad megelégednünk arról a másik, újabb ezer meg ezer holdra rugó területéről, mely részben már is az elkopárosodásnak többé-kevésbé előrehaladott stádiumában van, s arról a többi, ismét ezer meg ezer holdra

REGÉNY.

Két huszár

Írta: GRÓF TOLSZTOJ LEO.

(17)

Igy volt ez különösen Lizával is.

Fedorovna Anna az ő szellemének a korlátosságában és egész lényének a gondtalanságában semmiféle nevelést nem adott Lizának. Sem zérére, sem az anyjára szükséges francia nyelvre nem taníttatta, hanem amikor az egészeséges, esinös leánykával váratlanul megajándékozta boldogult urát, akkor átadta egy dajkának, a kiesikét, karton-ruhácskába és zergebőreszímácskába öltöztette, kiküldte a szabadba, hogy szedjen gombát és földi epret, fogadott neki egy szeminaristát, hogy tanítsa az írást, olvasást és a számolást és tizenhat év múlva váratlanul egy barátját, egy mindig jókedvű, jószívű leánykát és dolgos gazdasszonyt kapott Lizában.

Fedorovna Annánál az ő jószívűsége következtében mindig voltak fogadott gyermekek, vagy rokonok gyermekei, vagy talált gyermekek.

Liza már tizenhat éves korában kezdett velük foglalkozni. Taníttatta, öltöztette, a templomba ki. rte őket és korbádon tartotta őket, ha nagyon is frugtán a hámból.

Aztán jött az együgyű, jószívű bácsi, akire ugy kellett ügyelni, mint egy gyermekre.

Majd a cselédség és a parasztság járult a fiatal kisasszony elé mindenféle kérelmekkel és betegségekkel, amelyeket ő boldzával, ezerjófíval és kámforszesszel gyógyított.

Aztán jött a háztartás, amelynek a vezetése lassankint egészen az ő kezébe ment át —

aztán a kielégítetlen szerelmi sóvárgás, amely csak a természetben és a vallásban talált menedéket.

És Lizából váratlanul dolgos, jószívű, vidám, önálló, tiszta és mélyen vallásos leány lett.

Mindenesetre rájöttek a becsavagy apró szenvedései, amikor megpillantotta a templomban szomszédnőjét a K.-ból került legújabb divatu kalapokban: voltak bosszuságai is öreg, morózus anyja szeszélyei miatt, amelyek többször meg is rikátták; voltak neki kedve álmái is a legrosszabb és néha a legnyersebb fajtájából is — de a hasznos és rá nézve szükségleté vált munkásság elzavarta ezeket és huszonkét esztendőskorában egyetlen árnyék, egyetlen szemrehányás sem homályosította el a teljes testi és erkölcsi szépségében kibontakozott leány lelkét.

Liza közepes termetű volt és inkább tett keblű, mint sovány; szeme barna volt, de nem nagy, halántékának alsó részén könnyű, sötét árnyék ült; hajfonatai hosszúak és szökek voltak. Járása széles és ingadozó — afféle kacszás, mint mondani szokták. Arekifejezése, ha valamivel foglalatokodott és semmi különösebben fel nem izgatta, mindenkinek, aki belémélyedt, ezt mondta: Jól és vidáman lehet élni a világban, ha van valakinek, akit szerethetünk és ha a lelkiismeretünk tiszta.

Még a bosszuság és felháborodás, a gond és bánat pillanatában, a könnyek, a komolyan felhúzott bal szemöldök, az összehúzott ajkak ellenére is, a dacról való igyezetében, az aregöd-röcskéken, a szájszögleteken és a szikrázó szemecskén át, amely ahhoz volt szokva, hogy mosolyogjon és az életnek örüljön, — rá lehetett ismerni az észől el nem romlott őszinte szívre.

A levegő még forró volt, ámbár a nap lebukott már, amikor a svadron bevonult Morosovkába.

Előli a falu poros útján egy esordájától el-

riasztott tarka tehén ügetett, amely hébe-hóba körülnézett, bőgve megállott, a nélkül, hogy arra a gondolatra jutott volna, hogy egyszerűen félro kellene kanyarodnia.

A parasztek és parasztnők, a gyermekek és eselések mind kiözönlöttek az urasági portáról és az ut két oldalán elhelyezkedve kíváncsian bámulták a huszárokat.

A huszárok néha-néha nyertő barna lovaikon porfellegbe burkoltan nyomultak előre.

A svadron jobb szárnyán barna lovát hanyagul megülve két tiszt lovagolt.

Az egyik Turbin gróf volt, a parancsnok, a másik, nagyon ifjú ember még, Polosov volt, akit csak nemrégiben léptettek elő tiszthelyettesnek.

Az egyik jobbik kunyhóból egy huszár jött elő fehér zubbonyban, s szolgálati sapkáját leveve a tisztkehez közeledett.

— Hol van a mi kvártélyunk? — kérdezte tőle a gróf.

— Méltóságod számára — felelte a kvártélyozó, miközben ijedten összererezett — itt asztarosztánál tisztogatam ki a lakoszobát. Az urasági portán kértem szobát, hanem azt mondták, hogy ott nincs hely. A földesszony az olyan haragos.

— Hát jó — mondotta a gróf, miközben leszállt a lováról és sztarosza háza előtt jót nyújtzkodott. — Hát a kocsim megérkezett-e?

— Tetszett neki megérkezni, méltóságos ur — felelte a kvártélyozó s a sapkájával rámutatott a kocsi ladjára, amely odalátzott a kapuból, aztán előre futott a kunyhó pitvarába, amely tele volt parasztnépséggel, amely összegyülekezett, hogy lássa a tisztet.

Nagy sietségben fel is döntött egy öreg asszonyt, amikor hirtelen feltárta a szoba ajtaját a gróf előtt.

(Folytatása következik.)

rugó területről, melyen a kíméletlen vagy legalább is mértéktelen és célszerűen használatnak, a helytelen kezelésnek következményeként a kopárosodás jelei ugyan ma még csak itt-ott mutatkoznak, úgy hogy azokból a jövő szomorú képét talán csak a *szakértő gazda és erdész szemé* látja kibontakozni, de melyek a jelenlegi kezelés folytatása esetén szomorú sorsukat el semmiesítetre sem kerülhetik. Ezekre gondolva, bár nem tagadhatjuk, hogy igen érdemes munkát végeztünk kopár területeink beerdősítésével, aminek haszna kétségbevonhatatlan és egyszersmind jelentékeny is; de bizvást elmondhatjuk, hogy a kopárok ügyének megoldása addig, amíg az a meglévő kopár területek újra erdősítésére szorított és egyszerűen kénytelen is volt jórészt csak erre szorítottan, általánosságban véve meddő munka, sisyphusi vállalkozás volt.

A míg azon fáradozunk, hogy hasznavehetetlen területeinknek egy-egy részét újra termővé tegyük, másfelől meg annyi terület engedünk oda könnyelműen a pusztulásnak. S ha számon vehetnők, a kettő között milyen az arány, a számitás aligha lenne megnyugtatónkra. S ami a szemlélődésnél leginkább aggodalmat kelthet bennünk, ez annak tapasztalása, hogy az elkopárosodás sorsa elé néző területek tömege, fulnyomó része a földműves népek, a kisbirtokosoknak a volt urbéreseknek tulajdonában van.

Hogy miért van ez így, annak okát a majdnem tisztán a föld használatából élő kisbirtokosok tulajdonjogi s gazdasági viszonyainak fejlődéstörténetéből könnyű felderíteni; azonban ma, a mikor a múltban kialakult sajnálatos állapotokkal immár szemtől-szemben állunk, közelebről érdekel bennünket a jelennek, valamint az ennél is aggasztóbb jövőnek kérdése. Annál is inkább, mert ez a két kérdés egymással nehezen kiegyenlíthető ellentétben áll.

Azok a területek, amelyekre most gondolunk, főként a volt urbéreszek számára legelő-illetőségképpen kiadott erdős területek, másrészt azok, amelyeket a volt urbéreszek utóbb ugyancsak legeltetési célokra vásároltak, cseréltek, kaptak vagy bármi más módon szereztek. Tudvalevő, hogy az ilyen területek mindezekig nem tartoztak az 1879. évi XXXI. t.-c. 17—24. §-aiban foglalt határozmányok s az ezek által biztosított közvetlen hatósági ellenőrzés alá, vagyis — amint nem is annyira maguk az érdekelt birtokosok, hanem inkább csak az ő szóvivőik, többnyire a jóhiszeműség híján, emlegetni szokták — ezen a területeken szabadon folyhatott a gazdálkodás. A következmények mutatják, miként. Azért helyesebbnek, igazabbnak tartjuk azt a meghatározást, hogy nem volt törvényes alap, nem volt mód arra, hogy az ilyen területeken folyó célszerűen gazdálkodást figyelemmel kísérni lehessen, s az a szabadon való gazdálkodás valójában annyit jelentett, hogy a birtokosok annak intézésében pusztára magukra voltak utalva, magukra voltak hagyatva.

Mert a mi kisbirtokos osztályunk, földműves népünk, sajnos, ma még gyöngé és jómagával is tehetetlenebb, hogyszem a jelen és a jövő ellentétes érdekeit tisztán fölismerni, okosan mérlegelni és helyesen összeegyeztetni tudná. Ugy érzi, úgy tartja, hogy a föld nehéz megművelése mellett nagyon rá van utalva az állattenyésztésre. Ehhez sok s mennél több legelőre van szüksége; és szaporítja is, ahogy csak lehet. Ott is, meg úgy is, ahol s ahogyan saját érdekeit jól szolgálva, már nem lenne szabad. Gyéríti és fölújulásában inkább akadályozza, mintsem gyámolítaná az erdőt, amit legeltetésre kapott vagy volt; minden rendszer, minden pihentetés nélkül vonja használat alá egész területét; már maga többet hajt rá a kellelténél, sőt ha akad, fűberes jószággal is megterheli. Csuda-e, ha az ekként zsarolt földnek termő ereje pusztulásnak indul?

A ma érdekeinek egészen áldozatul veti oda a jövőt. Nem gondolja meg, hogy az a

legelő, melyen már is soványan él s helyenként csak jár-kél a barom, ha így tart, rövid évtized múlva fele- vagy negyedrészt annyi marhat se tud majd láplálni, ha ugyan addigra egészen el nem kopárosodik. Vajjon mi észszerűbb: a devasztáció útján vakon előrehaladni, ami állattenyésztésünk érdekeit gyökerében támadja meg, mert szabadlegelőink termőképességét folyton apasztja; vagy rendszeres és mérsékletet hozni a gazdálkodásba, mely állattenyésztésünk egyik alapföltételét, a legelőterületek termőképességét a hanyatlástól mególtalmazván, ebből a szempontból legalább is a status quo fenntartását állandóan biztosíthatja, sőt lassanként az állapotok javulását idézheti elő.

Csak hogy ezt az okoskodást a ma gondjaival tépelődő, a ma sulyos terheivel küzdő nép, még ha rá is jön, inkább kiveri a fejéből, mintsem hozzá alkalmazkodnék. Itt más nem segíthetett, csak a törvényhozás, melynek — országos érdekről, életbevágó fontosságu kérdésről lévén szó — gyökeres megoldásról kellett gondoskodnia. Hogy ez csakugyan így van, belátta miniszterségének mindjárt első évében *Darányi* is, s amint ezen a téren a javulásra váró közállapotokkal behatóan megismerkedett, teljes jóakarattal, egész kiterjedésében s minden vonatkozásában felkarolta a kérdést, s az ennek megoldásához szükséges alapot is csakhamar megjelölte „a községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről stb.” szóló törvényjavaslatában. A megoldás alapja ma már meg vanelve a miniszter által múlt évi július hó 1-ével életbeléptetett 1898. évi XIX. t.-cikknek ama határozmányában, melyek szerint egyebek között nemcsak a meglévő kopárterületek, hanem — amiről fentebb szoltunk — a volt urbéreszeknek legelőilletőségképpen kihalított, vagy ajándékozás, néhol csere útján avagy más jogcimen tulajdonába átment közösen kezelt erdők is — bizonyos feltételek mellett — állami kezelésbe vehetők, a nélkül természetesen, hogy ez a területek állagával és hasznáival való rendelkezés tekintében a birtokosoknak törvények és egyéb jogszabályok által biztosított jogait érintené.

Már a mondottakból, de a törvény intenciójából is kitünhetik, hogy ez a gyökeres orvoslást célzó rendelkezés melyen belenyul a kisbirtokos, földműves néposztály gazdasági életébe. Tényleg így van s azért méltán érdeklődhetünk az iránt, hogy minő lesz a törvény e nagy horderejű rendelkezésének végrehajtása; miként fogja föl és miként magyarázza a törvény szokásos szük szavu rendelkezését az ennek végrehajtására elsősorban hivatott földművelésügyi miniszter, és az ő ellenőrzése mellett miként alkalmazzák ezt végrehajtó közegei?

Amint az 1898. évi XIX. törvény cikk végrehajtására vonatkozó s a miniszter által minden egyes érdekeltnek megküldött rendeletből tudjuk, az állam kezelésébe adandó erdő- és kopár területek összeírásának a múlt év közepén kellett megtörténnie; s minthogy a végrehajtási rendelet szerint minden egyes érdekeltnek módjában állott, hogy az összeírás eredménye vagy az annál követett eljárás ellen felszólaljon, és a felszólamlásoknak legfelső fórumban való elintézése a miniszternek van fenntartva, ami által a miniszter egyszersmind ellenőrzést gyakorolhat a törvény végrehajtása fölött, — ma már a végrehajtási rendeletből, valamint a törvény alkalmazása körül felmerült, köz tudomásu tényekből határozott következtetéseket lehet vonni azokra az intenciókra nézve, melyek a minisztert a törvényjavaslatának előterjesztésében s a törvény végrehajtásában eddig vezették, valamint arra nézve, hogy a törvény egyes mélyrehatóbb rendelkezése iránt kezdetben támadt aggodalmaknak — amelyek még mindig kísértének — van-e igazi alapjuk.

Ezekből a szempontokból az egyik sarkalatos kérdés az volt, vajjon melyek hát

valójában azok a feltételek, amelyeknek fennforgása esetén a volt urbéreszek kötelezni lehet és kell arra, hogy legeltetés céljára szolgáltató területüket állami kezelésbe adják? Az új törvény 1. §-ának c) és d) pontja ugyanis a korábbi, 1879. évi XXXI. t.-c. (erdőtörvény) 2. és 4. §-ára utal, melyek közül a 2. § a *véd-erdőknek*, a 4. § pedig az erdőképpen állandóan fenntartandó, ugynevezett *feltétlen erdőtalaj erdőknek* rövid meghatározását foglalja magában. De az itt szóban forgó kérdésben ez a két törvényszakasz csak a bennük foglalt rövid meghatározásoknak részletes kifejtés mellett nyújthat biztos alapot s jelölhet világos irányt a másik törvény rendelkezésének helyes alkalmazására, ugyannyira, hogy itt a miniszternek egyszerűen programmot kellett adnia az állattenyésztés szempontjából oly fontos erdei legeltetés kérdésében, s legalább az új törvény szóban levő rendelkezésének alkalmazását illetőleg döntő ítéletet kellett hoznia a fölött, hogy a mindkét részről némileg tulajtott állattenyésztési és erdészeti szempontokat miként kelljen egymással összeegyeztetni.

Ez a program, *Darányi* miniszternek ez a nyílt és határozott állásfoglalása a végrehajtási rendelet I. részének 10. §-ában (c és d pont) nyert kifejtést, s arra az elvi kijelentésre van alapítva, hogy: „... a törvényhozásnak, midőn az urbéri legelő-illetőségeket a törvény 1. §-ának c) pontjában meghatározott feltételek mellett az állami kezelésbe átadandó erdők közé sorozta, *nem a szigorú értelemben vett erdőgazdasági elvek szerint kezelt területek kiterjesztése*, hanem főleg az volt a célja, hogy az urbéri birtokrendezés alkalmánál legelőilletőség fejében kihalított területek termőképességét az erdészeti kezelés által biztosítsa.”

Ebből világosan kitünik, hogy a miniszter a törvény szóban levő rendelkezésének intenciójával egyrészt azt tekinti, hogy csak azok a területek vétessenek állami kezelés alá, *melyeknek termőképessége a szemmel látható jelekből biztosan kimutathatólag veszélyeztetve van az eddigi gazdálkodás folytatása által*, — másrészt pedig, hogy az állam kezelésébe adott ilyen területeken *nem a szigorú értelemben vett erdőgazdasági elvek szerint kell intézni a további gazdálkodást sem*, hanem különös figyelemmel a törvény 3. §-ában foglalt ama határozmányra, mely szerint ezeknek a területeknek főcélja „a legeltetés igényeinek kielégítése.”

A végrehajtási rendelet azontul az említett elvi kijelentésből kiindulva az egyes konkrét kérdések megítélésére nézve is részletes utmutatásokat ad, — s ezekkel a miniszter a törvény végrehajtásában főszerepet vívő közigazgatási bizottságokat és a törvény többi végrehajtó közegeit egyenesen figyelmezteti a birtokosok jelen és jövőbeli érdekeinek egybevetésére, a kettő közt lévő ellentétek gondos mérlegelésére s azok kiegyenlítésének keresésére. S mivel ezeket a részletes utasításokat minden egyes birtokos kézhez kapta s áttanulmányozhatta a neki megküldött végrehajtási rendeletben, szinte kizártan látszik, hogy az ekként teljes nyilvánossággal szabályozott eljárás úgy foganatosíttassék, hogy az ellen alapos panaszok merülhessenek föl, — vagy ha mégis merülnek fel valahol ilyen panaszok, ott olyan szembeszökő félreértéseknek kellett történniük, melyek mintegy magukban bírják az orvoslás biztosítékát, amennyiben a közérdeknek, valamint a mellett az egyesek jogos érdekeinek megvédelmezésére is egyaránt gondot fordító miniszternek közökzen forgó világos rendelkezéseivel állanak ellentétben.

Ezekben lehet összefoglalni a törvény szóban levő határozmányainak végrehajtására nézve legfontosabb momentumokat, melyekből a miniszternek azt a jó szándékát is kiolvashatni véljük, hogy a törvény végrehajtásához az érdekelt rokonszenvét már előzetesen megnyerje, s aggodalmaik eloszlásával legalább idegenkedésüket legyőzze.

BELFÖLD.

A fumei kérdés. *Fiuméből* írják a *Buda-pesti Tudósító*-nak: Széll Kálmán miniszterelnöknek a fumei kérdésben tartott beszéde, különösen most, hogy szászrenti szövetségben is eljutott ide, az itteni autonomista körökben is igen mélyreható benyomást keltett. E körökben már kezdik belátni, hogy Fiume jogainak leghathatósabb támasza éppen a magyar kormány és a magyar parlament és hogy Fiume autonómiaját éppen Budapest felől fenyegeti a legkevésbé veszély; de még a legszélsebb elemeknek is arra a meggyőződésre kell jutniuk, hogy nem akad magyar kormány, amely hajlandóan mutatkozhatnék oly engedelményekre, aminőkre a Bánffy-kormányt óhajtották volna rábírnai. Az autonomista párt tehát, amely már annál fogva is, hogy Fiumében a hangulat alaposan megváltozott, módosult helyzettel áll szemben, álláspontját alkalmasint legközelebb kifejezésre is fogja juttatni.

Gróf Szápáry László fumei kormányzó székelyéről ma Budapestre érkezett és két napig marad a fővárosban. Itt időzése, egy helyi köznyomatos szerint, fontos politikai ügyekkel van kapcsolatban.

A szifnksz. Tegnap számunk ily című közleményére félreértések elhárítása végett meg kell jegyeznünk, hogy a miniszterelnöknek e tárgyban mondott véleménye semmi egyéb nem volt s nem is akart lenni, mint kinyilatkoztatása annak, hogy mélyen sajnálja egy olyan közleménynek megjelenését, amelybe félremagyarázás útján sértő szándék volt imputálható *Szilágyi Dezső*nek köztiszteltetésben álló személye ellen, akivel a kormányelnök a legitimebb politikai kapcsolatban és barátságban áll. Ezen a határon tukenő szándék annál kevésbé lehetett a miniszterelnök megjegyzésében, mivel a M. N. kitűnő főszerkesztőjéhez, *Beksis Gusztáv*hoz, a magyar publicisztika e kiváló vezérférfiához benső politikai barátság és egyéni tisztelet fűzi, s a nevezett lap politikai munkatársai, valamint maga a lap is Széll Kálmán teljes bizalmát bírják.

Az országgyűlési szabadelvű párt báró Podmaniczky Frigyes elnöke alatt ma este értekezletet tartott, amelyen tárgyalás alá vette s minden felszólás és vita nélkül elfogadta a kereskedelmi tárca 1900-ik évi költségvetési előirányzatát. Egyéb tárgy nem lévén napirendre kitűve, az értekezlet ezzel véget is ért.

KÜLFÖLD.

A háború.

Budapest, február 18.

Most már *Prétóriadól* is megerősítik *Kimberley* felszabadításának híret s azzal az őszinteséggel, amely a boer hírforrást jellemzi, bevallják, hogy az angolok csakugyan zsákmányul ejtették az előrenyomuló *Cronje* tábornok 78 kocsiját. De ugyanezek a táviratok beszámolnak a boer hadviselés bálumatos stratégiai sikereiről is és csak most érthetjük, hogy miért hallgatott el oly egyszerűen Londonban az az ujjongó láрма, amely *Kimberley* felszabadításának hírére felverte a Themsepartit világvárost. Csak most értjük meg teljesen, hogy a gyémántvárosba való bevonulás nem volt az angol fegyverek sikere. Egy szem puskaport sem fogyasztottak a mahdiverő lordok katonái, fényes katonai látványosság volt a bevonulás, semmi egyéb, és talán örömteljes *Kimberley* angol lakosságának, amely kiéhezett, ellepe a betegségek minden nemétől, már-már megadni készült magát az ellenségnek. Egyszerűen az történt, hogy *Cronje* tábornok idejekorán megsejtve a mindenünnen összevont brit csapatok erejét, elhagyta megerősített pozícióját, mert kétszer akkora ellenséggel nyílt csatába nem ereszkedhetett és mert joggal tartott attól, hogy a folyvást szaporodó angol sereg kiéhezett seregét. És ez alatt még nekik kellett volna gondoskodniuk *Kimberley* 30.000 főnyi lakosságának elmelezéséről is. *Kimberleyt* feladva egyrészt szabadabb mozgást nyert és másrészt az angolok nyakába szóta *Kimberley* kiéhezett lakosságát.

Taktikai ügyességüknek annyi csodálatos jelét szolgáltatották már a boer vezérek és a dél-afrikai háboru eddig is oly gazdag volt meglepetésekben, hogy jogosult a kérdés, nem-e jutott *Kimberleynek* ugyanaz a szerep ebben a háboruban, mint a sant-jagói öbölnek két évvel ezelőt, amikor a kelepecébe esalt *Cervera* ott vesztette a spanyol tengeri hatalom utolsó hajóit.

London, február 18.

A Reuter-ügynökség a *Jacobsdal* mellett e hó 15-ikén folyt hareról *Prétóriadól* táviratot kapott, mely azt mondja, hogy 2000 angol a szövetséges boeroknak a *Modder*-folyó mellett elfoglalt állásán át *Kimberley*be jutott, míg egyidejűleg a boerok egy része *Kimberley* mellett harcban volt. Továbbá híre jár, hogy az angolok *úthadát* elválták a boerok és sok angolt elfogtak és nagy ökörsordákat zsákmányul ejtettek. Az angol trént a *Riet* folyó mellett *Watervalban* vették el, míg az angolok *Kenny-Kelly* vezetése alatt egy a *Modder* folyótól északra fekvő ponton zsákmányul ejtették az elvonuló *Cronjenek* 78 kocsiját.

Magdeburg, február 18.

A *Magdeburgische Zeitung* jelenti Londonból: *Delarcy* boer tábornok *French* tábornok háta mögött nyomult elő, elvágta *Frenchnek* összekötő vonalát és elvette minden élelmiszer és lőszer-készletét. *Delarcy Jacobsdaltól* délkeletre áll és *Roberts lordot* hátról fenyegeti. *Prinsloo* boer parancsnok fedezi *Bloemfontein*t. *Cronje* seregének erős osztályai igyekeznek *Roberts*-t az északon fekvő megerősített magaslatok felé vonni.

Jakobsdal, február 18.

Kelly-Kenny tábornok, kinek csapatait a highlander-dandárral megerősítették, folytatja *Cronje* üldözését és már száznál több kocsi ejtett zsákmányul. A gárda-dandár *Magersfontein* mellett a boerok előbbi állását szállta meg. *French* tábornok elhagyta *Kimberleyt*, hogy részt vegyen *Cronje* üldözésében.

London, február 18.

A Reuter-ügynökség jelenti *Arundelből* e hó 17-ikéről: Egy felderítő csapat megállapította, hogy a boerok a *Kulfontein*től délkeletre fekvő magaslatokat teljes erővel megszállva tartják és épp így állanak a *Walkopon*.

London, február 18.

A Reuter-ügynökség jelenti a *Bird-River* melletti táborból, tegnapi kelettel: *Brabant* tábornok ma heves ütközetet vívott a boerokkal a *dordrecht* kerületben és a *Penhoek* és *Dordrecht* közt fekvő vidékről elűzte az ellenséget. Az angolok vesztesége 16 ember, ezek közül 2 tiszt és 6 katona elesett.

London, február 18.

A *Lloyds Weekly News Paper* jelenti *Bird-River-Campból* e hó 16-ikáról: *Dordrecht* mellett ma a *Brabants Horse*-ezred a boerokra bukkant. Nyolc óráig tartó heves ütközet fejlődött ki, amely formális csataszámba ment.

London, február 18.

A Reuter-ügynökség jelenti *Durbanból* tegnapi kelettel: Hír szerint ma *Buller* seregének szélső jobb szárnyán harc folyt, melynek eredménye még nem ismeretes.

Port-Elizabeth, február 18.

(Reuter.) A *Trush* ágyunaszád ma lefoglalta a *New Yorkból* a *Delagoa-öbölbe* menő *Sabine* gőzöst, mert a hajón hadi dugarut sejtettek.

London, február 18.

A *Lloyds Weekly News Paper* jelenti *Modder-Riverből* 16-diki kelettel: Hír jár, hogy az osztrák-magyar és az amerikai katonai attasék eltűntek.

(E jelentéssel szemben a bécsi cs. kir. távirati iroda konstatálja, hogy a cs. és kir. hadügyminisztérium tegnapi *Modder-Riverből* 16-kán délutáni 2 óra 30 percekor feladott táviratot kapott, amely szerint *Frammel* cs. és királyi kapitány, osztrák-magyar katonai attasé nem tűnt el.)

London, február 18.

Jacobsdalból ideérkezett táviratok megerősítik, hogy úgy az osztrák-magyar, mint az amerikai katonai attasék *Jacobsdalban* vannak.

HIREK.

Budapest, február 19.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Február 15-én új előfizetés nyílt a *Budapesti Naplóra*. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mint hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztassanak feltüntetni.

— **Személyi hr.** Gróf *Goluchowski* külügyminiszter ma Galiciából visszaérkezett Bécsbe.

— **A királyi Budapest.** A király ma reggel hét órakor az udvari kápolnában csendes misét hallgatott s utána visszavonult termeibe. Ugy volt, hogy ő felsége ma délután fél két órakor *Gödöllőre* utazik vadászatra s onnan még ma visszatér a fővárosba, de az utazás elmaradt. A király csak a hét közepén rándul kísérletével *Gödöllőre*, még pedig valószínűleg szerdán délután. Ő felsége holnap, hétfőn délelőtt tíz órakor általános kihallgatást ad.

— **Az Osztrák-Magyar Bank** kitüntetését. A hivatalos lap mai száma néhány oly kitüntetésről ad hírt, amely nyilván az új bankkegyezmény megkötése alkalmából történt. A királyi kéziratok szerint ő felsége *Gold Zsigmond* budapesti lakosnak, az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa tagjának és törvényes utódainak a magyar nemességet a tatai előnévvel díjmentesen adományozta; azonkívül *Schreiber Ignác*ot, az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa tagját és *Elischer Vikort*ot, a bank jelzőlog-osztálya főnökét a III. osztályú vaskorona-renddel díjmentesen, *Köszegváry Lajost*ot, a bank felügyelőjét a *Ferenc József-rend* lovagkeresztjével, *Waldmayer Károlyt*ot, a bank főellenőreit a koronás arany érdemkeresztrel, végül *Gaszner Károly* debreceni lakost és az Osztrák-Magyar Bank ottani cenzorát a koronás arany érdemkeresztrel tüntették ki.

— **A jubileumi év.** A magyar katolikus egyház kilencszáz éves fennállásának emlékére lélekemelő ünnepélyt rendezett ma délután a budapesti növendék-papság magyar egyház-irodalmi iskolája. Az ünnepség a központi szeminarium dísztermében folyt le *Schlauch Lőrinc* bíboros püspök, *Császka György* kalocsi érsek és még számos egyházi kitűnőség jelenlétében. A növendékpapok zenekara *Schönfeld* gyönyörű nyitányát és később a *Prófeta* című potpourrit adta elő, míg az énekkar *Platz Bonifác* Cantatáját mutatta be, amelynek zenéjét *Föllér Gusztáv* bajai főgimnáziumi igazgató szerelte. Értékes és érdekes volt *Nagy János* harmadéves hallgató értekezése a magyar katolicizmus multjáról, míg *Friedrich Sándor* egy ódai szárnyalásu vallásos költeménnyel aratott nagy tetszést. Az ünnepélyen résztvevő egyháznagyok ismételtlen megdicsérték a közreműködött papnövendékeket.

A *gyulafehérvári római katolikus gimnázium* ifjusága a jubileumi év alkalmából ma a gimnázium dísztermében ünnepélyt rendezett, melyen az erdélyi püspök, a káptalan, a hatóságok s az itt időző gróf *Zichy Nándor* vettek részt. Az ünnepély befejezésekor gróf *Majláth Gusztáv* püspök hazafias beszéd mellett nyújtotta át *Ávéd Jákó* főgimnáziumi igazgatónak a *Szent Gergely-rend* lovagkeresztjét, amelyet harminc évi tanárkodása alkalmából adományozott neki a pápa.

— **Ismeretterjesztő előadás.** A *Nemzeti Múzeumban* vasárnap délelőtt volt a hetedik ismeretterjesztő előadás nagyszámú közönség előtt. *Méhely Lajos* tanár tartotta a *repülő állatok*ról. A szép előadást a közönség megtapsolta.

— **Henrik herceg otthon.** Kieiből telegrafálják: *Henrik* herceg tiszteletére az ottani polgárság ma délután díszmenetet rendezett, amelyben körülbelül 10.000 ember vett részt. A menet zárt sorokban vonult keresztül a várudvaron, ahol *Henrik herceg* az egyes csoportok hódolatát barátságosan fogadta. A herceg azután az ünnepély rendezőt fogadta és köszönetet mondott nekik, hangsúlyozva, hogy a hála nem őt, hanem mindenekelőtt a császárt illeti.

— **Lakoma Wekerle tiszteletére.** A belvárosi demokrata kör, mely rövid fennállása óta politikai és társadalmi téren oly élenk tevékenységet folyt ki, megalakulása alkalmából március 1-jén lakomat rendez diszelnöke, *Wekerle Sándor* tiszteletére. A lakoma a *Nemzeti Szálló* dísztermében lesz.

— **Albrecht főherceg halála napján.** Bécsből táviratozzák: Albrecht főherceg halálának évfordulója alkalmából az Albrecht főherceg nevét viselő 5-ik számú hadtest-tüzérezred, a 44. számú gyalogezred és a 9-es számú dragonyosezred tiszti küldöttsége ma koszorút tett le a főherceg koporsójára. A német nagykövetség egyik tisztviselője szintén tett le a koszorút az I. Frigyes Vilmos keletporosz granátos ezred nevében.

— **Az első évforduló.** Ma volt egy esztendője, hogy a francia köztársaság elnöki székében a szerencsésjéltől elkapatott Faure Felixet az egyszerű, puritán egynévségű Loubet váltotta föl. Küzdenie kellett elődjének népszerűségével szemben a félrevezetett francia közvéleménnyel, amely még azt sem akarta neki megbocsátani, hogy nevét együtt emlegették valamikor a panamisták feledésbe merült alakjaival. A letűnt egy esztendő igazolta a francia nemzetgyűlés ellenét, mert Loubet minden áskálódás és hajszja bízalmát fényesen megállította helyét és bölcs mérséklettel és eréllyel véget vetett a kardesörtetű vezérkar agitációjának és megtisztította Franciaországot belső ellenségeitől. Alatta Franciaország visszanyerte régi tekintélyét Európa előtt és most nyugodtan szentelheti magát a világhiállítás nagy ünnepének. Egy párisi táviratunk szerint *Waldeck Rousseau* miniszterelnök és valamennyi miniszter-társa ma este megjelent az Elyséeben és üdvözölte *Loubet* elnököt választásának évfordulóján, biztosítva egyúttal ragaszkodásukról. A diplomáciai testület tagjai is ott jártak az Elyséeben és a kitett ivon beirták nevüket.

— **Hegedűs Sándor és a kereskedelmi miniszter.** A magyar protestáns irodalmi társaságnak ma *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter elnökletével tartott választmányi ülésén valaki azt az indítványt tette, nem lehetne-e a közgyűlési tagok számára biztosított kedvezményes vasúti jegyeket a választmány tagjaira is kiterjeszteni.

Az indítványra *Hegedűs Sándor* az ő kedélyes humorával mindjárt meg is adta a választ:

— Hát kérem, majd beszélni fogok a kereskedelmi miniszterrel!

A elnök megjegyzése nagy derűtséget keltett.

— **Házasság.** Ma vasárnap délután a dohányutcai templomban *Elek* (Ekstein) Lipót nyomdátulajdonos vezette oltárhoz *Dósa Mariskát*, *Dósa Kálmán* fővárosi bizottsági tag leányát. A templom hajója egészen megtelt díszes és előkelő közönséggel, melynek sorában ott voltak *Márkus József* főpolgármester, *Halmos János* polgármester, *Matuska Alajos* alpolgármester, az összes fővárosi tanácsnokok, *Schermann Adolf* tiszti főorvos, *dr. Hellai Ferenc* és *Arányi Miksa* országgyűlési képviselők, *dr. Morzsányi Károly* és *Ehrlich G. Gusztáv* a VII. ker. bizottsági tagok élen. *Eszlári Sándor* kerületi előjáró, *Köhner Zsigmond*, *Schächter Miksa* egyetemi tanár stb. Az egyházi szertartás alkalmával *dr. Kohn Sámuel* főrabbi szép magyar beszédet intézett az ifjú párhoz, míg *Lazarus* főkántor remek egyházi dalokat adott elő az énekkarral.

Ez esküvőt megelőzőleg volt *Róna Zsigmond*-nak, a Magyar Hitelbank cégvezetőjének esküvője *Janovics Margit* kisasszonnyal, *Janovics Zsigmond*-nak, a Magyar Hitelbank nyugalmazott igazgatójának leányával. A Hitelbank tisztikara testületileg vett részt az esküvőn, s a budapesti pénzintézetek igazgatói közül is számosan voltak jelen. Esküvő után lakoma volt a Hungaria-szállóban.

Dr. Fick Jenő fővárosi ügyvéd ma délelőtt vezette oltárhoz a Dohányutcai izr. templomban *Klein Irma* kisasszonyt, *Klein Berthold* fővárosi nagykerekedő leányát. Az esküvőn nagyszámú előkelő, díszes közönség volt jelen.

— **Ünnepelt festő.** Sopronból telegrafálják, hogy *id. Storno Ferenc* történelmi s egyházi festő ma ünnepele nyolcvanadik születése napját. Ez alkalmából a soproni művészklub *Zettl Gusztáv* elnöklele alatt küldöttségileg tisztelgett az agy művésznél és művésztileg készített feliratot nyújtottak át neki. Este banket volt, melyen *Czobor Béla* is résztvett.

— **A megrémült Brúx.** *Brúxaból*, az osztrák bányász-sztrájk egyik főhelyéről táviratozzák: Ma délelőtt 9 órakor a *Johnsdorferstrasse*-ben egy két méter mélységű és ugyanolyan átmérőjű üreg támadt az ártal, hogy egy mélyebben fekvő kis szánakna fölött a földrétegek beomlottak. A beomlás pillanatában éppen egy tejeskocsi ment azon a helyen és az egyik ló belesett az üregbe és oly sérüléseket szenvedett, hogy meg kellett ölni. Ez az eset eleinte nagy rémületet okozott, de később kitűnt, hogy egészen helyi jellegű és nem lesznek további káros következményei, mire a lakosság megnyugodott. A nyílás betemetése után a forgalom zavartalanul tovább folyik.

— **Új honpolgárok.** *Spaczek József* sütőmester és *Barth Keresztély* éremműves ma délelőtt tette le a magyar honpolgári esküt *Halmos János* polgármester előtt.

— **A nyugati pályaudvar kihelyezése.** A *dr. Nagy Sándor* országgyűlési képviselő elnöklele alatt az ügyben alakult előkészítő bizottság e hó 18-án gyűlést tartott s elhatározta, hogy a fővárosi polgárság állásponतीának nyilvánítása s ehhez képest

a teendők megvitatása végett folyó hó 25-ikén délelőtt 10^{1/2} órára a Royal-szálló nagytermébe nagygyűlést hív össze. Ismervé az általános nagy érdeklődést, melylyel ezen, a főváros fejlődését s a lakosság érdekeit oly közelről érintő kérdés találkozok, a rendezőség reméli, hogy a gyűlésen ott lesz Budapest polgárságának szino-java.

— **Hegedűs miniszter a munkás-kaszinóban.** A székesfővárosi V-ik kerületi munkás-kaszinó vasárnap délután szép ünnepélyt rendezett Szemere-utcai helyiségében. A munkások és családjaik tagjai nagy számban gyűltek össze az ünnepélyre, amelyen megjelent *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter, *Vértessy Kálmán* osztálytanácsos és *dr. Hollán Sándor* miniszteri titkár kíséretében.

A minisztert a kaszinó választmányja élén *dr. Mezey Lajos* kerületi előjáró, elnök, *Beck Dénes* és *Sándor Pál* alelnökök és *Gyulay Béla* igazgató fogadták. Ott volt az ünnepen *dr. Mezei Mór* országgyűlési képviselő és *K. Jónás Ödön* műgyemtemi tanár. A minisztert érkezésekor zúgó éljen fogadta s *Hajnal Benjámín* munkás-elnök beszédet üvözölte. A kaszinó dalárdája a „Hazánk” kezdetű dalt énekelte. *Dr. Gyulay Béla* igazgató érdekes előadást tartott a munkás-kaszinó múltjáról, *Zerkovitz Emil* titkár pedig a kaszinó jövőjéről. A magyar alkotmányról *dr. Rényi József* tartott felolvasást. Halász Zoltán és ifj. Lehner István kaszinói tagok ügyes szavalata után a dalárda a Himnuszot énekelte. Még *Futó László* alelnök üdvözölte *Hegedűs* minisztert, aki kitérítésre, munka és hazaszeretetre, továbbá vallásosságra buzdította a munkásokat. Ezzel a szép ünnep véget ért és a miniszter zajos éljenzés közben távozott.

— **Halálozás.** *Dr. Lemberger Henrik* orvos, Baja város köztisztviselőben állott polgára, 87 éves korában elhunyt. A boldogult öreg urat ma, 13-ikán délután 3 órakor temették az egész város mély részvétele mellett.

— **Levél a szerkesztőhöz.** *Bakony-Szent-László*-ról érdekes levelet küldött be hozzánk *Wolf Náthán*, aki egy külföldi cég képviseletében tartózkodik ott s galíciai születésének mondja magát. A levél, mely a maga természetes hangjánál és őszinteségénél fogva is szélesebb körű érdeklődésre tarthat számot, az Egán-ügyben írt első vezércikkünkre reflektál s így hangzik:

Bakony-Szent-László, 1900. február 17.

Nagyságos Főszerkesztő ur!

Engedje meg, hogy a tegnapi vezércikkére néhány megjegyzést tegyek. Előre kell bocsátanom, hogy én is galíciai zsidó vagyok, még nem telepedtem ugyan meg Magyarországon, csak egy külföldi cég képviseletében tartózkodom itt. Helyesírási hibáimról ugyis ráismerhet külföldi voltomra. Rövid néhány esztendője, hogy Magyarországon tartózkodom, iparkodtam a magyar nyelvet úgy a hogy elsajátítani. Nem kényszerűségből tettem, mert sajnos, Magyarországon még meglehetősen ember a magyar nyelv tudása nélkül is — csak őszinte rokonszemből. — Megtanultam a lovagias, szabadságszerető magyar nemzet szeretni, különösen megszerettem ezt a magyar társadalmat, amely éppen akkor, amikor a legrövidebb időre az antiszemitizmusnak hódolt, „Mogall”-t parancsolt annak a fertőző kórságnak és nem erőszakkal a határon. És éppen mint galíciai zsidó, aki az osztrák antiszemitizmust általános és a galíciai elnyomatást különösen személt szembe láttam, halásan meghajoltam e társadalom előtt. De rendkívül bántottak a tegnapi vezércikkben kifejtett nézetei.

Amit *dr. Mezei Ferenc* a lengyel-zsidó nevelésről írt, azt szőről-szóra aláírom, mert jó magam is Galiciában ilyen nevelés „aldásáiban” részesültem és az egyetlen kivánságom az: vajha ezek a mai korral ellentéző viszonyok minél hamarabb megszűnének. Ez Magyarországon csak úgy lehet elérni, hogy ha a társadalom a kormányal együtt felkarolja ezt a dolgot. Be kell hozni az általános tankételeztséget; ezekben a megyékben állami iskolákat kell felállítani és kényszeríteni kell a zsidó szülőket, hogy gyermekeiket iskolába küldjék, tapasztalatból mondom, hogy azt a gyermeket, aki modern iskolába jár, semmiféle csodarabbal el nem buthatja. Csak az bántott nagyon, hogy nagyszágos főszerkesztő ur védgátat akar emelni a bevándorló galíciai zsidók ellen.

Hát olyan gyenge a magyar társadalom, hogy egy pár száz galíciai zsidó olyan nagy veszedelmet zndíthat rá? A magyarság nézetei szerint elég erős arra, hogy ezeket a nyomorultakat, akiket az éhhalál kergedett közéje, magyarrá tegye, és tapasztalatból mondhatom, hogy a bevándorolt galíciai-zsidó sokkal hamarabb megtanulja a magyar nyelvet, mint az északi megyékben lakó és bennszülött zsidók és nem egy galíciai zsidót ismerek aki egy pár évi ittlét után egészen kifogástalanul beszél magyarul. Tehát ez oldalról semmi veszély sem fenyegeti a magyar társadalmat. Különbösen az a szegény, agyonhehézt galíciai zsidó, aki ide bevándorol, örül ha bekén hagyják és ha falat kenyérhez jut, — ezért szívesen dolgozik véres verejtekkel reggeltől estig. És ha a lengyel batóságok és társadalom elnyomatása után szabad magyar levegőt szívat, szíve megtelik hálával és a szeretet, amelyet szülőföldjén erőszakkal kiirtottak belőle, újra megfogamzik benne. Az első dolga azután az lesz, hogy hasznos tagja legyen annak a társadalomnak, amely őt újra ember-számba veszi és visszaadta emberi méltóságát.

Nagyságod amerikai és angol példákat hoz elő, de szabadelvű nemzetnek nem szabad mas nemzetek rossz tetteit utánöznie, és ha az eszmék mélyébe hatolunk, azt látjuk, hogy ott egész más okok szolgál-

tak a megsürgött törvények előterjesztéséhez. Ott nem féltették a nemzetet a bevándorló zsidóktól ott a kalmár szellem akarta a zsidót visszatartani, hogy újabb versenyhársra ne támadhasson, ugyanaz a szellem amely más országokban az antiszemitizmust szülte, Mert valjuk be az igazat: a modern antiszemitizmus nem egyéb, mint gazdasági harc; nem fajgyűlölet, nem vallási türelmetlenség kifolyása, csak az ügyesebb és förtelmasabb zsidó versenyhárs szaporítja az antiszemitizmus híveit. De mivel Magyarországon, hála Istennek, ez a kalmár-szellem még nem uralkodik és még elől benne egy pár száz szegény zsidó, aki dolgozni szeretne és becsületesen meg akarja keresni kenyerét, és mivel a magyar nemzetet az ilyen emberektől önrzettel félténi nem lehet, azért nem volna helyes azoknak az agyonkintott embereknél újra a vándorbotot kezükbe adni, elvégre mégis csak emberek ők, ha „csak” lengyel zsidók is. Ezt kívantom megjegyezni.

Ha szíves volna Nagyságod e szerény soraimnak becses lapjában helyt engedni — amit a Nagyságod ismert loyaltásáról és szabadelvűségéről feltételezek, — sok szegény félreisemert és félromagyzározt embernek nagy szolgálata lenne.

Nagyságodnak őszinte tisztelője
alázatos szolgálja
Wolf Náthán.

— **Óriási irattár.** Párisi leveleznök írja, hogy tegn pelött végeztek be az állami számvevőszék új irattárának építését. Az irattér ügy *tizenkételeles* palota. A tizenkét emelet közül kettő — a föld alatt van. Minden emeleten hetvenkét szoba van; az egész palotában 864 szoba szolgál az iratok elhelyezésére. Minden iratesomónak cementből készített külön kis rekesze van, úgy hogy ha tűz üt ki az épületben, a papíroknak semmi bajuk se történhetik. Ilyen kis rekesz hatvanezer van az óriási épületben.

SZÍNHÁZ, ZENE.

— **Opera.** Az *Ezred leánya*, Donizetti vig operája került színe vasárnap, Mari szerepében *Pewny Irén*nel, aki ritka bravurral énekel és jó kélván, élénken, temperamentumosan játszott. A markotányos kackiás rövid ruhája éppen úgy illett neki, mint a második felvonásban a szalonámák előkelő toaletje. Humorral emelte ki a tréfás pointeket és *Hegedűs* játékát a komikus jelenetekben derekasan támogatta. Erdeme annál nagyobb volt, mert ebben a szerepben kitűnő művésznök előztek meg, akiknek az alakítása mély nyomokat hagyott a közönség emlékezetében. *Pewny Irén* játéka méltó módon csatlakozik ezekhez a kitűnő alakításokhoz. Mari különben nem tiszta szubretl-szerep. *Donizetti*, a bravur-áriák nagy mestere, koloratur-énekesnőknek való briliáns énekszámokkal rubázta föl. Ezért vette föl ezt a szerepet *Bianchi* Bianka is a műsorába. *Pewny Irén* ezekben a számokban különösen jól érezte magát és finom fehangjaival, trilláival, fényes kadenciáival zajos tapsokat aratott, kivált a második felvonás végén, ahol egy nagy, bravuros betétt adott elő. Élénk derűtség honorálta *Hegedűs* játékát, akinek a marciális őrmestere csupa kedély, — és jó ensemblet aptak a többiek is: *Václav* Vilma, mint *Vecchio* marquisné, *Dalnoki*, mint udvarmester, *Kiss Béla*, mint Tónió. Annál deprimáltabb volt az a hanyag nembánomság, amit a kiállítás dolgában kellett tapasztalunk. A darab I. Napóleon idejében játszik, tehát az empire-divat fénykorában. S mégis mit láttunk az Opera színpadán? A második felvonásban a marquisné rokoko-ruhát viselt, Mari pedig a legmodernebb szabású öltözéket hordta, amilyenben a mi asszonyaink szoktak bába és hangversenytermekbe járni. Hogy az előkelő világot képviselő kórlista-hölgyek a különböző divatoknak milyen zsisvárszerű zagyalakát viselték magukon, arról ne is beszéljünk. A marquisné szalonjában kiállított szegényes butorok közt is csak egy kopott szekrény képviselte az empire-stilt; a többi olyan volt, mintha egy harmadrendű vidéki hételből gyűjtötték volna össze. Bukás szélén álló vándor-direktoroktól stilszerű kiállítást nem kívánhatunk, de olyan színházról, mint az Opera, megkövetelhetjük, hogy a *korhűség* tekintettel legyen. (A. e.)

— **Népszerű kamarahangverseny.** A *Bürger-Grünfeld-kvartett* vasárnap délután adta utolsó rendez hangversenyét a Royal-szálló termében, szokott nagyszámú hallgatósága előtt, mely a kitűnően iskolázott, nemes finomsággal játszó művész-társaságot minden egyes szám után élénk tapsaival árasztotta el. *Berger* triója (uj) és *Bazzini* vonósnégyese különösen tetszett. A művész-társaság számai közt *Vandíola* asszony adta elő erős drámai hangon *Isolde* magán-részét a *Tristán és Isolde* utolsó felvonásából.

— **A Magyar Színház Nagyváradon.** A *Nagyvárad* Napló című lap értesülése szerint *Nagyváradon*, amely az idei nyárra színtársulat nélkül maradt, tervbe vették, hogy egy külön erre a célra építendő színházban, a *Magyar Színház* vendégzerepeljen július

havában. A *New York szépet, a Gésákat, a Szulamithot, az Asszonyregementet és A Gyurkovics-leányokat* ad-mák elő.

** Jászai Mari a Vígyszínházban. *Jászai Mari, a Magyar Színpad* értesülése szerint, április első napjaiban fog a *Vígyszínházban* fellépni Giovanni Vergának *A nőstény farkas* (La lupa) című két felvonásos drámájában. Ezzel a darabbal együtt, amelyben a kitűnő tragikus hatalmas szerepe lesz, mint értesülünk, ugyancsak Vergának *Parasztszecessület* című egyfelvonásos drámáját fogják előadni. Mind a két darab a leghatásosabb modern olasz verista-darabok közül való s ezuttal először kerül színre magyarul. A *La lupa* Radó Antal fordítja *Jászai* számára.

** Abrányiné, mint Török Zsófi. *Abrányiné* Wein Margit vidéki körútján fényes sikerrel mutatta be Török Zsófi szerepét a *Piros bugyellárisban*. Szávay Gyula, a jeles költő és kritikus, a következő sorokban emlékszik meg erről a szereplésről: „Angot *Clairrette* az ő alakításában valóságos költemény, gyöngéd, bájos, esszonyi hangulatu. Az ő diszkreciója, grációzussága, asszonyi báj, művészi rutinja valami csodálatosan tökéletes, könnyed alakká szőtték *Clairrette*; nem volt szüksége semmi pózolásra, énekprodukcióra; *Clairrette* élt, játszott, dalolt oly közvetlen lélettel, mintha fényleg a csarnok sokaságából lépett volna ki. De még sokkal nagyobb volt a meglepés a *Piros bugyelláris* előadásán. Őszintén szólva itt féltettük a művésznőt, mert végére is merőben új talaj és levegő az, ami e tősgyökeres népszínműben fogadja. *S Abrányiné* fényes tehetségének, művészi rátermettségének az itt felmutatott eredmény volt a legszebb bizonyosága. Erről a Zsófi asszonyról senki sem mondta volna, hogy az Opera színpadán nőtt nagyra. Olyan bíróné volt, mintha ezt a szerepet ő kreálta volna s mintha már ötvenszer játszotta volna a Népszínházban. Minden helyzetben meg volt a maga külön-külön jellemző és kedves játéka, épp úgy a csöcseregre eldalolt, eljátszott remek nótákhoz is. Hogy játékat, énekét véges-végig tetszés, taps és ujrázás kísérte, külön is kell mondani.

** Az An der Wien-színház előadása. Egy bécsi újság írja, hogy *Schönerer* kisasszonynak, az *An der Wien*-színház igazgató-tulajdonosnőjének 1.900.000 koronát ajánlottak a színházért, de az ajánlatot nem fogadta el. *Schönerer* kisasszony a színházért még az idei őszig utra építési s csak azután akarja bérbe adni. A bécsi színházi és pénzügyi több előkelősége egyesült, hogy a színházat bérbe vegye. Az *An der Wien*-színházban kizárólag operettet fognak adni elsőrangú művészi erővel.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A Petőfi-Társaság ülése. Ma délelőtt tartotta a legnépszerűbb irodalmi testületünk, a Petőfi-Társaság rendes havi ülését. A közönség ezuttal oly érdeklődést tanusított, hogy valósággal tolongás támadt az Akadémia előtt és e közben a künn rekedt közönség betört a bejáró ajtaját.

Az ülésen, melyen *Bartók Lajos* elnököt, először is *Szana Tamás* főtájkár jelentette be a Petőfi-Társaság egy kültájkárának: *Axel Gustaf Virgin* norvég írónak február 1-én 87 éves korában történt elhunytát.

Virgin eredetileg az orvosi pályára készült, de már 1845-ben föllépett szépirodalmi munkákkal, költeményekkel és elbeszélésekkel. Egyik költői elbeszéléseinek (*Szémi*) tárgyát a magyar szabadságharcból merítette. A Petőfi-Társaság tíz év előtt választotta külső tagjává, mert *Virgin* Petőfivel is foglalkozott; több versét le is fordította s tanulmányokat írt róla.

A felolvasások sorát *Kenedi Géza* nyitotta meg: „Egy jelentéktelen ember” című elbeszéléseivel, melynek tárgya a boszniai hadjárattól van merítve, melyben maga is részt vett. Rendkívül poétikusan írja le az első ütközet megelőző óráit, majd magát az ütközetet. Az elbeszélés főszemélye infanterist *Bagi Mihály*, a mesemondó katoná. A gyönyörű elbeszélést feszült figyelemmel hallgatta a közönség és zajosan megtapsolta.

Utána *Jakab Ödön* olvasta fel két újabb költeményét. Az egyikben a „Szegény magyar paraszt” címűben, a magyar paraszt földelenségét panaszoja a költő. A másik költemény a *Búrókról* szól. Hősieségük annyira lelkesíti, hogy nem szégyelli átnyujtani nekik a mi borostyánunkat. E költeményt így fejezi be:

Borostyánunkat hadd viseljék
Azok a hős félistenek.
Árnyában ott a szent szabadság
Védelmére hadd küzdjenek!
Majd visszakerülj, hogyha ránk tőr
A föld akármely zsarnoka!
Magyar vagyok, de azt kiáltom!
A búr az első katoná!

A közönség percekig élenezte a szép versek szerzőjét.

Most *Bartók Lajos* lépett a felolvasó asztalhoz és a *Nemzeti Színházról* érkezett.

És értekezlet megírására a vizsgálódás azon sajnos eredménye kényszeríti, az a tény, hogy éppen mikor már egészen kifejezett színművészeti viszonyokkal, előre haladt színházi élettel bírnak, — az ország első műintézete, a Nemzeti Színház utolsóinak bizonyult, rendszeres hanyatlása által. Ha állt valaha szentély, melyet nemzet emelt istenének, a Nemzeti Színház az volt valamikor!

A Nemzeti Színháznak fényes tegnapija volt, ez volt a virágzás kor, a *Paulay* igazgató kora. Ő tette azt, hogy első színházunk a *modern színház* nevével kiérdemelte, színvonalát kivívta. És miből áll az ily modern színház, mely egyszerűsége Nemzeti, vagy udvari jelzővel ékes, a műsora? *Paulay* alatt ez mily mintaszere! Három részből áll: első csoport az *eredeti drámaivádomal*, második csoport képez a *nemzetközi klasszikus dráma*, végül az *európai legjobb hírv, közlésemért aralt modern színpadi termékek*. És *Paulay* örök érdeme, hogy e három irányú programot végig keresztül vitte, színészt és nézőt ahhoz szoktatott. Az *Ember tragédiája* maga szinte ieléreszt ez igazgató bátor, műértő lelkének diadala s elég arra, hogy emlékként fenn-tartsa művészettörténetünkben. Ez volt a tegnapi. A magyar művészet deszkák közé szorított tengerén a magasra csapott hullamok most annál mélyebbre zuhantak vissza, szomorú apálylyal. De miért? Mert nem ragyog föltötte az eszményiség csillaga, hogy a változó, ingadozó elemet, mely oly hatalmas lehet, egygyé csoportosítsa s ég felé vonzza, fölfelé! Kívül ma is a régi név ragyog: *Nemzeti színház*. Belül ami folyik: *Nemzetközi Várelt*. — Felolvasást így végzi:

E legdíszesebb művelődési ténylegünk nagy meghasonlásban küzd önmagával. Bűnbödiik erendőd bűnéért: az idegennek szolgáló imadatáért. Szívét a meghasonlástól repedni éri, Hamletnek anyjához intézett szavainak azí mondjuk: „hát szakadon ketté s a rosszabbik felét eldobva, a jobbal kezdj új életet!...”

A nagyon érdekes felolvasást lelkes tappsal hallálta meg a közönség.

Végül *Szabóné Nögáll Janka* olvasott fel egy igen bájos kis humorosok: *A bayuszról*. A közönség kezdettől a végéig ki nem fogyott a kacagásból.

○ A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság ma délelőtt *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter előklésével választmányi ülést tartott, amelyen *Szöts Farkas* titkár beszámolt a társaság tavalyi kiadványairól, *Bende Henrik* pénztáros pedig jelentette, hogy a társaságnak tavaly 2435 forint bevétele és 836 forint kiadása volt. A tagok száma összesen 1186. Elhatározta azután a választmány, hogy *Kalvin* intézmények fordítására, amelynek kiadására néhai *Szász Domokos* erdélyi püspök ezer forint alapítványt tett, előfizetési felhívást boesat ki. A fordítás, amelyet *Nagy Gabor* és *Bartók György* végeztek, már elkészült. Hosszabb vitát idézett fel a rég húzódó *bibliai lexikon* kiadásának kérdése, s a választmány végül abban állapodott meg, hogy először meghallgatja a szerkesztő-bizottságot, s azután a közgyűlés előtt tartandó választmányi ülésen újból megvitatja az ügyet. Felvetették egy *fuzetkiadó-vállalat* eszméjét is, amelynek az volna a célja, hogy a műveltebb osztályt aktuális vallástársadalmi dolgokról tájékoztassák. E vállalat ügyében a választmány szűkebb körű bizottságot küldött ki. Végül előkészítették a szeptemberben tartandó pozsonyi közgyűlés tárgyait.

Forrás vagy medence?

— Dr. Haraszthy Gyula urnak a *Budapesti Szemlében*. —

Igen tisztelt uram!

Most vagy hét esztendeje egy-két szerény megjegyzéssel merészkedtem kísérni tudós izű bírálatát, amelyet *Abrányi Emil Don Juan*-fordításáról írt. Igazán, nem hittem volna, hogy ezek a megjegyzések hét esztendő haragot fognak szűlni, mert hiszen a harag csak az isteneknél szokott „manere alta mento repositum.”

És ime, most látnom kellett, hogy a grammatikusoknál is.

Már pedig a grammatikusok haragja rettenetes. A tudós világ még emlékezik *Terentius* és *Galbungus* bösz vitáira, akik azalatt, míg *Gundevald* teuton bandái tüzzel-vassal ostromolták *Toiosát*, azon kaptak egymással habja, van-e az „ego”nak vocativusa? A spanyol *Mitterius* és *Virgilius* rhétor ugyanakkor meg a körül disputáltak: mikor mutató-névmás a „hic” és mikor helyhatározó?

Hát én nem akarnám szegény hazámat (ugy is elég baja van) Toulouse sorsára juttatni. Ezért nem kérek sem a *Galbungus*, sem a *Mitterius* szerepéből.

Doktor urat azonban hét esztendőn keresztül nyugtalanította a gondolat: *Font of Eternity* az örökkévalóság forrását jelenti-e, amint azt a *Don Juan* német fordításában olvasta, vagy az „örökkévalóság keresztelő medencéjét”, amint ezt én magyaráztam. Nagy méltatlankodással veti fel ezt a kérdést a *Budapesti Szemle* legújabb, februári füzetében, mondván: (B. Sz. 302. lap, jegyzet.)

„A törlekék közül kiemelem, hogy még mindig mellözve az a szép hely, hol (XIV. 3.) *Byron* a halált az öröklet forrásának nevezi, amely helynek a fordítása nálunk a kuriózumok kedvelőit is érdekelhata volna, amennyiben a passzus fordítása alkal-

mával nagy garral leekéztet meg engem az akkori *Festi Naplónak* (1893-ban!) egy tárcája, amiért a *font* szót a legkitűnőbb *Byron*-fordítóval és minden jobb szótárral egyetemben forrásnak fordítottam, nem pedig keresztelő medencének.”

Eddig van.

Nos erre én minden nagy és kis gar nélkül csak ezt jegyzem meg: *Byron* a XIV. ének harmadik versszakában a szkepszisről beszél. Azt mondja, hogy csak arról vagyunk bizonyosak, hogy a halálra születtünk. És ekkor így folytatja:

„An age may come, Font of Eternity,
When nothing shall be either old or new.”

Itt tehát már nincs halálról szó, hanem egy oly korról (age), amikor semmi sem lesz többi régi vagy új. És a költő ezt a kort (nem a halált) *Font of Eternity*-nek nevezi. Vagyis ez a kor épp úgy lesz megújítója az örökkévalóságnak, amelyet az érzéki élet csak ideiglenesen és látezőlagosan szakít meg, mint ahogy a keresztvíz új életre avatja az erendőd bűntől megtisztult lelket. Ezért lesz ez a kor az örökkévalóság keresztelő medencéje, amelyből az örök életbe repül a bilincseitől megszabadult lélek.

Hiszen ennek: „az örökkévalóság forrása” nincs is értelme. A hol forrás, vagyis kezdet van, ott nem is lehet örökkévalóság.

Tessék elhinni, *Byron* nagyon jól ismerte az ő metafizikusait és skolasztaít. Tudta nagyon jól, mi a „lényeg” és mi az „esetleg”, a „tér”, az „idő”, a „kezdet” és az „örökkévalóság.”

Valamint hogy a jó szótárrók is tudják, hogy *forrás = fountain, well, source és spring*, de sohasem *font*. *Byron* is a *font* szót azért írta nagy F betűvel, mert ezzel különösen ki akarta emelni a szó gazdag tartalmu képletes jelentését. Doktor ur mint a franeai nyelvészet kitűnő professora nagyon jól tudja, hogy az angol *fontnak* megfelelő *les fonts* a latin *fons* (forrás) szóból ered ugyan, de mindig keresztelőmedencét (Taufbecken, Taufstein, lásd *Sachs-Villatte*) jelent.

Ezek után komolyan remélem, hogy „Voue ne me tiendrez pas sur les fonts” Ami magyarul nemcsak azt jelenti, hogy ön nem akar majd engem megkeresztelni (hála isten római katolikus vagyok), hanem azt is, hogy a vita folytatásával Doktor ur nem fog lyukat beszélni a — fejembe. Mert félt, hogy közel van *Gundevald*; használjuk fel hát erőnket másra.

De ha mégis disputálni akarna, akkor inkább megadom magam.

Fiat pisicis, és uszkáljon vigan Doktor ur abban a forrásban!

Tisztelettel maradok hive:
Kecskemét, 1900. február 18.

Bodrogi Lajos.

FARSANG.

(A Tisztviseletlepi Kasszinó, mely a nemzeties társadalmi irányzat kifejlesztésére irányuló mozgalmakban mindig elől jár, legutóbb rendezett fényes sikerű táncvigalmával ismét gyarapította sikereit. Gyönyöröködött látvány volt a körmagyar tánc, melyben 16 pár vett részt. A legközelebbi mulatságunkon a palotást, társalgót és a toborzó táncot is bemutatják. A fényes sikerű estélyen jelenvoltak:

Asszonyok: Özevgy Balthazár Béláné, Baló Lajosné, Barkóczy Gusztávné, Rójtöki Bene Jánosné, Brády Lajosné, Czákó Péterné, Déry Gyuláné, Fehérváry Istvánné, Fehér Antalné, Fabich Józsefné, dr. Halmágyi Sándorné, Istóczy Gyözőné, dr. Kerégyártó Elekné, Kobler Ferenecné, Körösmezey Gusztávné, Kiss Jánosné, Lázár Pálné, Marenits Jánosné, Maly Ferenecné, dr. Murakózy Károlyné, Nesselfeld Ferenecné, Nagy Sándorné, Pruzsinszky Jánosné, Potoczky Pálné, Ruzitska Béláné, Ruzitska Györgyné, Rekenye Józsefné, Schokolim Józsefné, Szüts Gyuláné, dr. Szaitz Lászlóné, Tóth Ernőné.

Leányok: Adány Margit, Balthazár Irén és Fanny, Barkóczy Irén és Ella, Baló Aranka és Jolán, Bene Etelka, Brzorád Mariska, Czákó Elvira és Erzsike, Gyertyánffy Emma, Horváth Gizella, Halmágyi Alexandra, Istóczy Hermin és Matild, Kerégyártó Irén és Margit, Kamner Ida, Körösmezey Margit, Kiss Vilma és Margit, Kobler Elza, Murakózy Jolán, Rekenye Mariska, Szamolovszky Lujza, Szaitz Irén, Stempien nővérek, Sztiojanovits Etelka, Skriván Lujza és Dóra, Schokolim Lina és Riza, Pruzsinszky Augusztá, Világhy Márta.

TÖRVÉNYSZEK.

§§ Tisztelet az új főügyésznel. Abból az alkalomból, hogy dr. Székely Ferenc kuriai bírót kinevezték budapesti kir. főügyésszé, a budapesti kir. ügyésség ma délelőtt dr. Geguss Gusztáv kir. főügyési helyettes vezetőse mellett testületileg jelent-

meg a Kurián üdvözlésére. Dr. Geguss Gusztáv emelkedett szellemű beszéddel köszöntötte az új főügyészt, mire ez meghatóttan felelt.

Meggyőződött — ugymond — a budapesti kir. ügyészségről, hogy az a régi szelleműtől van áthatva. Erényei a hazaszeretet, igazságszeretet és költőialkítás. Melegen és kegyelettel emlékezett meg Kosza Sándorról, mikor azt mondta, hogy a magyar kir. ügyészség apostolának hitvallását követi s a fölött való örömeinek adott kifejezést, hogy a tisztelgő ügyészség testületében a régi szellemmel és kipuróbált elvekkel találkozók. Reámutat, hogy a nagy reformműben ezek az elvek és eszmék nyertek elismerést és jutottak kifejezésre; annál nagyobb örömmel hangsúlyozza azt, mert a reformmű előkészítésén az ő boldogult mestere és annak oldala mellett ő maga is küzdöttek. Általában el van ismervé, — ugymond — hogy a budapesti királyi ügyészség az egész országban a legnagyobb és munkával leginkább megterhelt. Azt is elismerik sokan, hogy a legjobb. Azzal a kívánsággal fejezte be nemes hangú és mélyhatású beszédét, hogy ez az elismerés váljék általános megszédődéssé. Reméli, hogy ugy lesz, és arra fog törekedni, hogy ugy legyen. (Elzenés.)

Azután dr. Geguss Gusztáv főügyész helyettes bemutatja a megjelent ügyészeket, akikkel az új főügyész sorba kezelt fogott. A tisztelgők a főügyészt éljenezve hagyták el a Kuriát.

Nyitlér.

ÁLTALÁNOS TAKARÉK ÉS HITELSZÖVEZETEK V., József-tér 13. sz.

IV. évk. átváltására 1900. január 1-én kezdődött. Kölcsonöket kedvező feltételek mellett nyújt.

Párbaj-Codex.

Írta: Clair Vilmos.

Első rész: Nevezetesebb párbajok. Második rész: Párbaj-Codex, a kard, vitor és pisztolypárbajok szabályai (nyolc képpel), a segédök és tanúk eljárása, a jegyzőkönyvek, a becsületbíróóságok, párbajbíróóságok és fegyverbíróóságok. Harmadik rész: Európai államaink törvényhozása a párbaj ellen.

NEGYEDIK KIADÁS.

Ára: 1 forint 50 krajcár — 3 korona.

Megrendelhető a BUDAPESTI NAPLÓ kiadóhivatalában VIII., József-körut 18.

(Az e-rovat alatt közzételteknek sem tartalmaért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, február 18. Gróf Brandis Henrik, az urákháza tagja mult éjjel tüdőgyulladásban meghalt.
Pétevár, február 18. A nöhygieniai első kiállítását ma a külföldi élénk részvétele mellett ma megnyitották.

Róma, február 18. Beltrami szenátor, az akadémia és a lyceum elnöke ma meghalt.

Konstantinápoly, február 18. A szerb kormány a portá beleegyezését kérte arra nézve, hogy Miatovic londoni nagykövetet Konstantinápolyba helyezze át. A washingtoni török attasé Ariz Örnayot, Dél-Afrika küldték k, hogy a háborút az angol táborból megfigyelje.

Szerbia és Oroszország.

Belgrád, február 18. Az itteni illetékes közzévalótlannak jelentik ki azt hirt, mintha Oroszországban az összes szerb konzulok beadták volna lemondásukat. Csapán a moszkvai szerb konzul mondott le aliásáról — személyes okból.

A bányász-sztrájk.

Brüx, február 18. A mai nap zavartalanul folyt le. Két, meglehetősen jól látogatott gyűlésen Brüx és Oberleutensdorfban a sztrájkban való kitarást és a jövő, valószínűleg döntő hét nyugodt bevárását tanácsolták.

Troppan, február 18. Az osztrau-karwini sztrájk vidéken a helyzet változatlan.

Dux, február 18. Az auszig-komotauai barnaszén medencében e hó 17-én 764 wagon szenet bányásztak.

Pilsen, február 18. Az üveggyárak Brasban, Heiligenkreuzban és Wranovban a szén hiánya miatt beállították a munkát, minek folytán 520 munkás kereset nélkül maradt. E helységekben a csendőrséget megerősítették.

KÖZGAZDASÁG.

A Budapest-Józsefvárosi bank m. sz. vasárnap délelőtt tartotta dr. Harass Rezső elnöklété alatt II. évi rendes közgyűlést. Az igazgatósági jelentés felméri, hogy az országos pénzváltás dacára, az intézetet és a hiteligyletet veszteség nem érte és a bank minden ágában emelkedés észlelhető. A törzskönyvezések 152.000 koronára rugtak, a takarékbetétek összere 104.000 korona volt és a pénztári for-

galom közel kilenc milliót tett ki. A tiszta nyereség 14912-02 korona, melyből a tartalékalap dotálása és egyéb levonások után a részvényeseknek 50%-os osztalékot fizetnek ki. A közgyűlés a jelentést egyhanglagon tudomásul vette, a felmentést megadta és Weiss Márk részvényes indítványára jegyzőkönyvi közönetet szavazott Brandstetter és Ormai vezérigazgatóknak, az igazgatóságnak és a tisztikarnak. Végül beválasztották a felügyelő bizottságba: Weinseisz Lajost, Felner Dávidot és Schulhof Bernátot rendes és Szabó Jánost póttagnak.

Osztrák Magyar Bank. A jegybank állása február 15-én a következő volt: Bankjegyforgalom: 1.277.035.000 kor. (- 43.391.000 kor.), ére-értékkészlet 1.180.947.000 korona (+ 6.615.000 korona), váltótárca: 286.578.000 korona (- 34.888.000 kor.) lombard-üzlet: 51.367.000 korona (- 2.093.000 korona), adómentes bankjegytartalek: 227.142.000 korona (+ 51.437.000 korona).

A szálló-gazdasági érdekekben. A kereskedelmiügyi miniszter engedélyt adott arra, hogy a poronozspórát irtó szerek busoni szállításánál a díjkezelvényekre jogosító bizonyítványokat ezenul az illetékes kerületi előjárók írják alá. Az ilyen igazolványokat addig élle a polgármester hitelesítette.

A bácsmezei gazdasági egyesület előadása. A közvélemény elismeréssel honorálja a földmivelési miniszternek a mezőgazdasági fejlesztésre irányuló politikáját. Intézkedései közt egyik legbecselesebb és legérdekesebb a téli népies előadások rendezése, amelyekre rendszerint a gazdasági egyesületeket kéri föl, anyagilag is támogatva ezek vállalkozását. Legutóbb a bácsmezei gazdasági egyesületnek utalványozott ki a miniszter 4000 koronát ny népies felolvasások rendezésére, főleg Latinovics Pál országgyűllési képviselő, egyesületi elnök buzzózkodására, aki mindenkor a legmelegebben érdeklődött a vármegye ügyei és felvirágzása iránt. Az egyesület még januárban megkezdte az előadások sorozatát s jelenleg is folytatja. Az eddig elért eredményekből ítélve és az elért sikereket méltatva, zombori levelezőnk a következőket írja: Ezeknek a népies gazdasági előadásoknak rendkívüli nagy fontosságuk van gazdasági, de még politikai szempontból is. Gazdasági szempontból minden jóra és előnyöire oktatták a népet. Ma már a praktikus gazdának nem szabad megelégednie az őstermés ősi formáival, mert ezen a téren is haladunk s a belterjes, intenzív gazdálkodásnak megvannak a maga módjai és eszközei, amelyekkel meg kell ismerkednünk, hogy a rögzöt okserción és ésszerűen kihasználhassuk. A kiszgada megtanulja csekély fáradsággal és türelemmel mindazt, amire szüksége van, hogy a fokozódó verseny követelményeivel lépést tartson. De politikai szempontból is megvan az előadásoknak a maguk fontosságuk. Ismerjük azokat az igazságokat, amelyeknek a mi jó népünk ki van téve s amelyek csak arra alkalmasak, hogy a népet a munkától elvonva, lelkeben képtelen vágyakat támaszszanak. Ez előadások hivatala vannak arra, hogy ez igazságokkal szemben a nép gondolkodásmódját újra a helyes utra térítsék és hogy becsületes lelket megtisztítsák a pusztító mélytyől. De másrészt maga a népsítés is kénytelen belátni, hogy a kormány törődik a kiszgadvál, hogy a kormány nemcsak adott szedet, hanem szíven viseli a nép sorsát. Legalább Bácsmezejében az előadásoknak rendkívüli hatásuk volt. A nép e nagy megye területén mindenütt lelkesedéssel fogadta az előadásokat s az előadások a hallgatóság figyelmét annyira lekötötték, hogy amikor egy-egy előadó az előadást befejezte, az egybegyűlt kiszgadvák kérték, hogy beszéljen tovább. S az előadásokra mindig annyian jönnek össze, hogy az illető közséjben létező legnagyobb helyiség szűknek bizonyul. A hallgatóság soraiban legalább is ötszáz kiszgadvák látható minden alkalommal. Bács-Bodrogh vármegye közvéleménye őszinte elismeréssel és nagy figyelemmel kíséri az előadásokat. Ezek az elért eredmények annál örövendetesebbek, mivel a gazdasági egyesület elnöksége, igen helyesen leginkább azon közséjekben rendezte az előadásokat, amelyek a szocializmusnak eddig kedvező talajul szolgáltak. S a levezesebb hangú szocialisták is nyugodtan, érdeklődéssel hallgatják meg az előadókat, akiknek szavai, talpraesett fejtegetései — mint az eredmények mutatják — a fanatizált lelki gazdákat is helyes utra térítik. A bácsmezei gazdasági egyesület ez áldásos működése, amelynek vezetője szellem Latinovics Pál orsz. képviselő, megérdemli, hogy ime itt a nagy nyilvánosság is tudomást szerezzen róla, hogy vezetőinek lelkesedése és ügybuzgalma példát mutasson mindazoknak, akik a magyar földmivelő nép jólétén közreműködni akarnak.

Forvizsgáló bizottságok. A kereskedelmi miniszter Budapesten és Kolozsvárt szervezett állandó borvizsgáló szakértő bizottságokhoz a következő tagokat és pedig: a budapesti bizottsághoz: elnökül dr. Wartha Vince miniszteri tanácsos, műegyetemi tanárt, tagokul: János Géza bornyagykereskedőt, egyuttal elnökhelyettesül is, továbbá Adaléz Zsigmond bornyagykereskedőt, Gundel János vendéglős budapesti lakosokat, ezenkívül Falugay József pozsonyi lakos, bornyagykereskedőt; a kolozsvári bizottsághoz: elnökül gróf Telesi Lászlót, tagokul pedig Tuba Lajost, a kolozsvári királyi gazdasági intézet tanárát, egyuttal elnökhelyettesül is, továbbá Nagy Gábor vendéglős, D. Deák József és Farkas Samu bornyagykereskedő, kolozsvári lakosok, valamint Eöry Tivadart, az Erdélyi Pinceegyesület titkárát, szintén kolozsvári lakost nevezte ki. A titkári teendők egyik részének teljesítése ez évben is a budapesti bizottságnak dr. Csogy Jenő miniszteri segéd-

titkár, a kolozsvári bizottságnál pedig dr. Ruzsitska Béla egyetemi asszisztens feladata.

A földmivelésügyi miniszter pedig az említett bizottságokba és pedig: a budapesti bizottságba: Agoston József, Görgey Gyula, Lindmayer Ferenc, Szalay Imre eddigi tagokat és Szily Pongrác orsz. képviselőt; a kolozsvári bizottságba pedig: az eddigi tagokat, u. m.: br. Jósika Gábort, Símay Ferencet, Tokaji Lászlót és Weiss Józsefet nevezte ki. — A titkári teendőkkel a földmivelésügyi miniszter a maga részéről Budapesten dr. Lónyay Ferenc miniszteri osztálytanácsost, Kolozsvárt Péter Béla kir. gazdasági intézeli tanárt bízta meg.

Vidéki pénzüzetek. A Békés-Csabai Takarékpénztár Egyesület 26. évi zárszámadása szerint a pénztári forgalom 85.023.707 korona, betétállomány 3.212.846,3 korona, váltótárca 2.870.818-70 korona, jelzálogkölesön 2.174.704-12 korona, tiszta nyereség 72.572,04 korona. Osztalék részvényenkint 20 korona. Vezértitkár Havas Mór. — A Marosvásárhelyi Agrár Takarékpénztár évi jelentéséből a következőket közöljük: Összforgalom 106.076.824 korona, betétek 707.218-07 korona, váltótárca 3.192.738-45 korona, jelzálogkölesön 1.418.262-97 korona, tiszta nyereség 87.295-37 korona, osztalék részvényenkint 11 korona. Vezérigazgató Tauszik B. Hugó. — A Kolozsvári Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár évi jelentése szerint, az összes forgalom 23.276.962-72 korona, betétállomány 1.674.364,96 korona, leszámított váltók 2.170.754-08 korona, tiszta nyereség 36.559-82 korona, osztalék 6-50 korona. Vezérigazgató Ferenczy Gyula.

Szeszület. (A Budapesti Napló tudósítójától.) Utolsó jelentésünkben jeleztük az ipari szeszgyárak egyesülését: ma mer a mezőgazdasági szeszgyárak szövetkezetéről adnatunk hirt. A szövetkezet célja, hogy a mezőgazdasági szeszgyárak szeszüket ezenul 2-3 forinttal jobban értékesíthessék, mint eddig történt. Most még csak az marad hátra, hogy a pálinka-ivók is szövetkezesek és pedig a szeszgyárosok ellen, abból a célból, hogy leszoknak a pálinkáról. Ez volna a legszebb válasz a jegyzetők ellen irányuló szövetkezet eljárára. Jegyzetek: nyerszeszt finomított részére: 37-38 koronával, finomított szeszt nagyban 113-114, kicsiben 115 koronával, denaturált szeszt nagyban 36-37, kicsiben 38 koronával.

Denaturált szesz. (Kalmár Sándor cég elntése.) Az irányzat a lefolyt héten is kellemes volt, mert a vételkedv új tápot nyert az által, mert nyilvánvaló lett, hogy Bécsben denaturált szeszre „ring” alakult, amely az árakat máris felemelte, ugy hogy Ausztriából denaturált szeszt az ottani tulmagas árak miatt piacunkra hozni nem is lehet. Mai nagybani jegyzékek: 36½ korona — 37½ korona, 10.000 liter fokozkint hordóval gyűtt. ab Budapest készpénzüzetésre, engedmény nélkül. Egyes hordók 1 koronával drágábbak.

Napirend.

Naplár. Hétfő, február 19. — Római katolikus: Konrád hv. — Protestáns: Konrád. — Görög-orosz: (február 7.) Ifj. Lukács. — Zsidó: Adár 20. — A nap két óra 44 percek. — Nyugszik d. u. 5 óra 12 percek. — A hold kék este 10 óra 34 percek. — Nyugszik reggel 8 óra 8 percek.

Királyi kihalgatás a budavári királyi palotában délelött 10 órakor. Udvari ebéd délután 5 órakor.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A fővárosi magánépitési bizottságnak ülése d. u. 5 órakor az új városházán.

A fővárosi egyetl ülése este 6 órakor a régi városházán.

A Tudom.nyos Akadémia III. osztályának ülése délután 5 órakor.

A Szabad Iteumban. a VI. kerületi főreáliskolában (Reáltanoda-utca 7. sz.) délután 5 órakor dr. Huszár Vilmos: A spanyol klasszikusok. Delután 6 órakor Rosenberger Augustina: A művészetek története.

Nemzeti muzeum: Természetrajzi tára. nyitva délelött 9 óráttól délután 1 óráig. A többi tárai 1 korona belépődij mellett meglelkinthetők.

Teknoloziai iparmuzeum zárva.

Liezen-Mayer-kilátás a Városligeti Múcsarnokban nyitva d. e. 9 óráttól délután 5 óráig. Belépődij 60 fillér.

Egyetemi könyvtár zárva.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerespesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelött 9-45 délután 2 óráig. Tulakozó-osztály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerespesi-ut 22. szám alatt. Hivatalos órák délelött 9 óráttól 12 óráig és délután 3 óráttól 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása a Kelet, mintárai és kereskedeletörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparsarnokban nyitva: délelött 9 óráttól 12 óráig és délután 2 óráttól 4 óráig. A külföldi kiállításegek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénrtársaság) V. Váci-körut 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Emossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folles Caprice. V.L., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapesti kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és fia hangversenye.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállódája.

Páris szálloda. Váci-körut. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: Bachus-pince.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás konyhájában.

Petanovits Metropol szállódája. Naponta hangverseny (lásd hirdetést.) Ujonnán berendezett fényes éttermek.

Ehm János éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitűnő cigányzene.

Putzer-pince Deak-ter naponta a pince éttermeiben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferikó híres tánc hangversenye.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Menyasszony. Bizony nagy baj, hogy annak idején az ön szülői nem érdeklődtek az anyakönyvi bejegyzés iránt. Most rá csak az illetékes közigazgatási hatóság (hiszán, polgármester) segíthet a bajon, az is csak úgy, ha ön több tanu eskü alatt tett vallomással tudja bebiztosítani, hogy az anyakönyvi bejegyzés tényleg tévesen történt, hogy születése óta mindig a Piroska nevet használta s még az iskolai bizonyítványok is erre a névre szólanak. Ez esetben talán elrendelik az anyakönyvnek hivatalból való kiigazítását, amint az különben már számtalan esetben meg is történt.

V. A. Látatlanban lehetetlen ítéletet mondani a betegségről. Forduljon orvoshoz, az majd segít rajta.

K. M. Miskolc. A kérdezett keresztény.

R. F. Budapest. 1. A levelet *Lejds* transvaali ügyvivő nevére címezzo Brüsszelbe. 2. Bizony igaz van abban, hogy Budapesten nagyon nehéz az emelkedés a bírói pályán. Ennek oka, hogy nagyon sokan vannak, akik itt akarnak maradni mindenáron s inkább várnak mint aljegyzők és jegyzők hosszú ideig, semhogy vidékre mennének. A minisztériumban még nehezebb az előrehaladás, mert ott igen sok fokozaton kell áthaladni. 3. Annak az alapítványnak az az előnye, hogy többet tesz ki havonként a rendszeres fizetésénél s azonkívül külön díjakat juttat a szigorlatokra.

Főhadnagy. Rendes körülmények közt a katonai iskolák studiumait nem szokták beszámítani, de ha személyesen audienciára megy a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez és úgy nyújtja be folyamódványát, minden valószínűség szerint megkapja az engedélyt, hogy csak a különböző tárgyakból tegyen osztályvizsgát s azután érettségit. Ezért azonban újabb kell folyamodnia.

T. B. Jászladány. Minden bankjegynek más a száma. A hamisítást sok mindenről lehet megismerni: a papírosról, nyomásról, rajzokról, víznyomásról, festékről stb.

Irenke. Mondja el az esetet a szüleinek. Azok majd gondoskodnak róla, hogy azt az aszfaltbetyárt szemmel tartsa — a rendőrség.

K. B. Pusztá-Keresztúr. Vasuti altiszti és altisztyakornoki állásokra csak olyanokat alkalmaznak, akik legalább a közép-iskolák alsóbb osztályainak elvégzését igazolni tudják. Az altiszti szakvizsgát a kornokori minőségben szerzett ismeretek alapján teszik le. Kezdő fizetés 450 forint, mely 1600 forintig emelkedhetik. Lakpénz 100—300 forint. Az altisztek nyugdíj-képesek.

111.522. sz. előfzető. 1. Megkaphatja a Könyves Kálmán részvénytársaságnál (VIII. Kerepesi-ut 17.) 2. Az árak minőség és munka szerint különböznek, 300 frttól fölfelé. Az Iparművészeti Múzeumnál (VIII. Üllői-ut 33.) rendelheti meg. 3. Limbay Ede: Magyar dallár. Ára 1 frt 80 kr. Megrendelheti a Budapesti Napló kiadóhivatalánál. 4. Szíves üdvözlét szeretettel viszonzozuk.

G. M. 1. Erzsébet főhercegnő, Stefánia özvegy trónörökös leánya, 1853. szeptember 2-ikán született Luxemburgban. 2. A Duna mélysége rendes viztállásokról Dévénytől—Pozsonyig 2-3—6 m., Visegrádtól—Vácig 4—5 m., Budapesten 2-5—10 m., a Drávatorlatnál 5—2—14 m., a Kazánzorosban kis vizkör 45 m., a Vaskapunál 0-63—2-24 m.

Egy régi előfzető. Szíves figyelemzésére immár megkapta a választ.

N. E. A. Bátyu. A tanfolyamra való beiratkozás nélkül nem vizsgálhatik. Beiratkozni okvetlenül szükséges. Azért pedig a pénzügyminiszterhez kell folyamodnia, hogy a tanfolyamot magánutón elvégezhesse. Erre az évre már csak külön közoktatásügyi miniszteri engedéllyel iratkozhatnak be az egyetemre. Az a rendelet, amelyre ön hivatkozik, igenis érvényben van, újabb rendelet nincsen.

H. D. Pápa. Bécsben csak egy vadászrezd állomások, a 3. számú tiroli császárvadászrezd s illetőleg annak is csak a 3-ik zászlóalja. Ha tehát a vadászoknál kíván s okvetlenül Bécsben szolgálni, nem válogathat.

Uri kaszinó. Szabadszállás. Kérésüknek sehol sem akadtunk nyomára. Méltóztassanak megismételni és nyomban megadjuk rá a választ.

S. T. Legelőszériú. Ha ebben a dologban a lakatosok ipartestületéhez fordulnak (Budapest, VII. Dohány-utca 58.) A testület elnöke: *Junger Gyula*, akinek magának is nagy gyára van a fővárosban.

H. M. T.-Dob. 1. Az erkölcsi bizonyítványt ott kell kérni, ahol lakik. 2. Önmagát sérti meg az a fiatal ember, aki hölgyekkel szemben ezt a kifejezést használja. 3. Nem küldhetjük, mert az idén már nem adtuk ki.

Fábrny M. Szíveskedjék a helyben levő 32. hadkiegészítő parancsnoksághoz fordulni, ott kezező járni mindenben s ha a fiu alkalmas, mint önkéntesen jelentkezett, esetleg már most is bevezetik a katonasághoz. Természetesen három évet kell majd szolgálnia.

F. V. Bakony-Szombathely. 1. Sorsjegyei nem nyertek. 2. Az az intézet már megbukott. Az ügyneknek adott pénztől mondjon le örökre.

Sz. Bajmok. Hecse János a fiatal lírikusok gárdájának egyik tehetséges tagja. Jelenleg Nagy-Szécsényben tartózkodik.

Karácsonyfa és lakodalom. A fordításokat házilag végeztetjük el. A kéziratot kivételosen el-tettük, szíveskedjék érte küldeni.

Márvány. Solymosi Elek színésziskolájának két évre terjed a tanfolyama. A tanítványok, akik a Népszínházban statisztálnak, egy estére 30—50 krajcár díjat kapnak. Egyéb kívánságait a kiadóhivatal mar-elintézte.

L. A. Magánlevél írásra nem igen vállalkozhatunk. A novella kisebb igényű lapnál, talán beválnak, nálunk még nem. A formája tökéletlen. Az öt krajcár a szegényeké.

B. Gy. Magyarországon évenként majdnem ugyanannyi férfi-, mint leánygyermek születik.

Laboa. Érdekes írás, sok eredetiséggel, számunkra azonban még nem elég jó a formája.

F. F. Tehetséges munka, látszik, hogy gondolkozó fej eszlette ki. Olvasson sokat, hogy tökéletesebb formában irhasson s nem sokára olyasmit küld majd nekünk, amit kiadhatunk.

Silvester. Mi is az állami középiskolák hivi vagyunk. A cikk, bár nagyon sok igazság van benne, a maga egészében azonban nem a mi álláspontunk. Sőt attól olyan messze áll, hogy kiadására sem vállalkozhatunk.

Hazugság. Szíveskedjék még sokat írni addig, míg újra kéziratot küld hozzánk. Ez még egészen kezdetleges munka.

H. I. Érsekújvár. Csak az 500 frton felüli részt. **116.822. számú előfzető.** *Szabadka.* 1. Nem foglatható le. 2. Forduljon egyenesen az igazgatósághoz ezzel a kérdésével, ott készséggel adnak fölvilágosítást.

W. B. Keszegfalva. Agyoncsapnia nem szabad. Csapdát állíthat a saját területén.

Kérdező. Moson. 1. Az a rovat majdnem mindennap benne van a lapban. Csak néha marad ki. 2. Sorsjegyeire a napokban kap választ. — **Falus.** 1. Jobban illik a fehér cipő. 2. Fehér vagy fekete harisnya. 3. Igen, szokás. 4. Leticia a legvezető. 5. A nő köszöni meg. 6. Csak a bemutatkozó férfi köteles magát megnevezni. — **S. L. Bakóca-F.-Mindszent.** Akármelyik nagyobb kávéházban megkaphatja alberletben az újságokat. — **M. S. Kaca.** Báró B. D. né lakása: I. ker., Uri-utca 60. sz. Címe: Kegyelmes asszony. — **Róna.** Újjon le ő is és hallgasson. Ez a legokosabb revanche. — **Árvácska.** Az bizony nem illik. — **B. E. Szombathely.** 1. Singer és Wolfner könyvkereskedésében (VI. Andrássy-ut 10.) megtudhatja. 2. Posta és távirda főtiszt. 3. Van több is. — **H. L. Győr.** Hachette et Comp., Páris, közlelőbb címzés nem szükséges. — **B. G. Sopron.** Igen, játszotta Trilbyt, mint vendég. — **F. E. Liptó-Ujvár.** 1. Szabadgyűjtek nincsen, de az összes vonalakra érvényes I. osztályú bérletjegyet kapnak 150 forint kedvezményesen áron. 2. A kettő egyforma rang, mind a kettőnek méltóságos cím jár. 3. Csak a hercegprímásnak van meg ez a joga, de ő sem él vele. — **Uj előfzető.** Páris, Zürich, Bécs, Prága, Grác, Brünn, München, Karlsruhe, Stuttgart, Charlottenburg, Aachen, Hannover, Dresden stb. A postá min len növelebbi címzés nélkül is reájuk talál. — **K. F. Sándor.** Egyszer már megüzenték, hogy dr. Palócz Ignácnál, VII. Kerepesi-ut 10.

Sorsjegyek.

R. Gy. V.-Palota. 1. Az almanachot nem adjuk ki többé. 2. Sorsjegye nem nyert.

H. M. Magyar Vöröskereszt sorsjegye 12 koronát nyert, a többit nem buzták ki.

T. L. 1870. évi magyar királyi államdijsorsjegyet (1889—24) még 1890. április 15-ikén 130 korona nyereményenyl húzták ki.

B. D. Budapest. 1. Bazilika-sorsjegyei nem nyertek. 2. 4%-os osztrák hitelsorsjegy pedig nem létezik.

S. L. Rozsnyó. — **Sch. Beodra.** — **A. A. T.** — **Dr. N. Sz. Alsó-Abrány.** — **R. J. Hódmező-Vásárhely.** — **S. R. Karcag.** — **G. K. Szász-Régen.** — **Dr. V. S. Tisza-Súly.** — **Hirlapiroda. Szeged.** — **F. B. Igló.** — **Felszóc.** Sorsjegyeik nem nyertek.

ANTISEPTIKUS GUMMI és HALHÓLYAG
egyedüli, biztos sikerrel használható óvszer, valódi eredeti francia gyártmány, kitünő minőségben. Tucatja 2 koronától 15 koronáig. Próbaküldemény különféle minőségekből 5 korona Manufacture de gomme hygienique, Paris, Rue de Rhone 107.
Magyarország egyedüli főraktára: Kerpel, Budapest, V., Lipót-körút 28. szám.
Árjegyzék ingyen.

KÁVE és TEA különlegességek
legújtabban kaphatók 5 kilogrammos csomagokban is
TRIESZTBŐL
FRATELLI DEISINGER-től
Via dell'Acquedotto Nr. 53.
* Ár lap ingyen. *

Zálogházi
edülakat veszek.
Eladok
13 latos ezüst evőeszközöket, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, hantálakat, tálcákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 személyre való teljes evőeszközlet 138 frttól kezdve, dus vas-laszték mindenemü ezüst müötös tárgyakban, arany férfláncok kö-löggóval, grammja 35 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remon-toir órák 6 frt.
Grünberger Armin
Béla
örököséi Budapeston.
IV., Városház-tér 9., l. em. 23
Harisbázár.
Képes árjegyzéket bér-mentve és ingyen.

Szőlőajtványok
Nemes-Kadarka, Edel, Piros Bakor, Kővidinka, Aramon, Alean-busz, Olasz-Rizling, Rajnai-Rizling, Madlen, Chass, piros és fehér (szőlőszőlő) Juhfark stb. stb. gyökere, fás, szokvány mino-eg különböző alanyokon fajtisztán. Árjegyzék ingyen. Az ér-keztetésre — Készítők megismerésére megérkeznek az érdekeltek áll, kik földszőlőeszközöket már f-desztek, vagy ezidő szerint ren-delni szándékok nincsen. — Tartalmazza az összes szőlőajtok je-leit, termőképességét, metszését, egyéb művelését s más gyar-korlati tudnivalókat.
Élőkerítés
(Élőszőlő)
Gödöllő (koronátör, keresztalörv vagy tüköslépnő) vala-mennyi szőlőszőlő között legelő. Gyorsan fejlődik, nem esz-metkezik, mint akác, orona stb. sűrű, izmos 15—20 cm. ágya-nyúlvál ember és bámi állatnak ellenáll. Földön, hogy szegény homok, meszes, köves, szákes stb. talajban kitünően disz-lik. Szőlők, kertek, legelők, utarak, majtok, temetők stb. szőlőkertekhez feltünőhatatlan, legelősebb, örökös szőlő-kepész. Eze tarab csemete ára 6 frt, elegendő 200 méterre. Minden-művelési módra alkalmas. — Magyar, fűs szőlő, csirkepes 100 krtól 200 krtól 10 frt, 10 krtól 4 frt 20 kr. lemerőlt árjegyzék ingyen es-zermentve. Cím: "Emmeléki első szőlőajtvány-telap".
Nagy-Göbör, Nagy-Kánya Bihar-egye. 10189

Gracza György:
Magyar Szabadságharc története.
5 kötet díszes bekötésben 35 forint helyett **25 frt.**
Kapható a "BUDAPESTI NAPLÓ" kiadóhivatalában, József-körút 18. sz.

MARCUS B.-AN
VISSZAVONHATATLANUL
UTOLSÓ HUZÁSA
A BUDAPESTI POLIKLINIKAI EGYESÜLET KÖRÉJÉRE
JAVÁRA RENDEZETT
NAGY JÓTEKONYSÁGI SORSJÁTÉKANAK
ZÁRTVEZETÉS
EZENKIVÜL 5000, 1000 stb. KORONA ÉRTÉKŰ NYEREMÉNYEK, MELYEK 20% LEVONÁSÁVAL KÉSZPÉNZBEN KIIZETIETNEK.
Egy sorsjegy ára csak 1 KORONA.
Sorsjegyeket ajánl a Nagy Jótékonyági Sorsjáték kezelőse, a Budapesti Poliklinikai Egye-sület körnéja javára. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 1. szám, továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a magy. kir. államvasutak személypénztárai és minden dohánytözde.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Hétfő, 1900. február hó 19-én. Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. február hó 19-én.

A dolovai nábob leánya.

Színház 5 felv. Horecz Ferencről.

Személyek:

Jób Egrossy Szentirmay Gyenes
Vilma Maróthy Janka Csillag T.
Domaháziné Szaecsvayné Tarján Császár

Kezdeté 7 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. február hó 19-én.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. február hó 19-én.

Szeccszó.

Szatirikus kerekp. 5 felvonásban. Irta Lavedan. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

Gostardné Hunyady Alice Varsányi
Paul Gostard Fonyvessi Buranty Tapolezai
Labosse Szerény Gamba Győző
Labossenő Mátrai Rendőrbiztos Gyöngyi
Hobette Láncey Jacob Bárdi
Riquiqui Boros Róza Munkácsi

NÉPSZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. február hó 19-én.

Kedőtkisasszony.

Operette 3 felvonásban. Irta Pásztor Árpád. Zenéjét szerezte Mader Raoul.

Személyek:

Williamson Németh Leila Ullah Bárdy
Lucy, leánya Küry Robertson Raskó
Billy Szirmai Wattkins Kovács

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Hétfő, 1900. február hó 19-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képben. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerezte Gustave Kerker.

Személyek:

Bronson Sziklai Cora Margó
Harry Ráthonyi Kenneth Giróth
Kurt Vidor Blinky Rózsahegyí
Snifkins Kardos Kissie Róza L.
Twiddles Beóthy Fifi Ledofsky

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Hétfő, 1900. február hó 19-én.

Más világok, mint a miénk.

Csillagászati előadás vet. képekkel, írta Hoffmann O. Resica.

A vas eredete.

Kultur-történelmi látványosság 3 felv. Irta Edvi Illés Aladár, dr. Brezina Arisztid műve nyomán. Kezdeté 7 1/2 óraker.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Ma nagy előadás.

Pénztárnyitás 7 óraker. Kezdeté 8 óraker.

Este pontban 9 óraker. Fellepte a bibliai operett-társulatnak Weinberg M. igazgatósága alatt adatik:

Jeruzsálem leánya és a pásztorfiu.

Hisztórikus operette 2 részben és több képben. Auerbach J.-től, zenéje Wolfsthal igazgatótól. Rendező: Weinstock ur. Karagy: Wolfsthal ur.

Ugyint fellepte az összes műfőknek. Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagytőzsdé Károly-körút 26, tőzsdé Andrássy-ut 26. és 38, ugyint a nappali pénztárnál.

A mulató villanyos világítása saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárok által készítetttek.

FOLIES CAPRICE

Eredeti!! Ma Ujdonság!! 10 óraker! Szenczácíós Ujdonság!

Sámson és Delila.

Parodisztikus bibliai daltjáték. Szövegét írta: egy illisztus. Zenéjét összeállította és részben szerzette: Kmoeh Adolf. Rendező: Rott Sándor.

Végül:

„Blonde Bestien.”

Bohózat Leitner H.-től. Zenéje Kmoeh A.-tól.

Erkély incognito pályók.

Kitűnő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐSZER. SOMATOSE. Farbrenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld. erősítő szer. Kereskedelmi Vegyészeti Konyvkiadó Hivatala UJPEST, Lőrinc-utca 24/6. szám.

Sneidig egyenruhákat készit. BLUM SANDOR Budapest, Váci-utca 17. szám.

Előleges jelentés! — A világhírű Darázs Miska öccse — DARÁZS KÁROLY Székes-Fehérvárról. FRANCAIS-kávéházban Andrássy-ut 32. sz. a. hangversenyez.

DUPLA MALTÁSÖR. Szent-István vésőjeggyel. A KÖZVÁNYAI POLGÁRI SERFŐZŐ R.-T. gyártmánya, a legkellősebb itató ital.

Ajánlják: Dr. Ángyán, dr. Elischer, dr. Horezel, dr. Kéthi, dr. Korányi, dr. Laufenauer és dr. Liebmann egyetemi tanár urak.

Hatásos szer vérszegénység, idegesség, emésztési zavarok, álmatlanság és gyöngeség ellen. to-vábbá ajánlva van lábbadozóknak és különösen szoptató nőknek.

Ezen sör hónapokig eltartható. Utánzatoktól tessék óvakodni. Valódi csak a Szt.-István védjeggyel.

NINCSTÖBBÉ NÉLKÜLÖZÉS!!!! NAGY VAGYONT, ÓRIÁSI JÖVEDELMEKET, naponta 20-30 koronát, do-évente legkövesebb 5-6000 koronát szereshet mindenki köny-nyű otthoni munkával — társadalmi állásra való te-kinet nélkül, a ki a „Kereskedelmi Vegyészeti” című könyv legújabb, két-szeresen bővített és javított kiadását megrendeli. Ez az ezer ember hajlász munkát és mellék-foglalkozást eredményte-lentű, pedig csak e könyv-vel kellene megrendelnie, mert általa 540 oly foglal-kozás sajátítható el, me-lyek bármelyikével, elő-képzettség és tüke nélkül férfi, nő, gyermek kenye-lmes és jövedelmező meg-életstízbiztosíthatmagának. A könyv első kiadásának bolti ára 6 kor. volt, ennek dacára a legújabb, két-szeresen bővített kiadást, a míg a csekély készlet tart.

Használt férfiruhákat leg-magasabb árban vesz Weisz Lipót, IV. Károly-tér 2. Kívánataira a meg-é helyszínén vég-jelenik. 0774. Első budapesti Kávémagazin széküldési osztálya. Kávé. olvánolva és bérmentve. Postán utánvételt, vagy a pénz előleges beküldés-vel. 4 1/2 kg. Kuba kávé 7.50 4 1/2 kg. Mocca kávé 7.50 4 1/2 kg. Jáva. kávé 7.50 4 1/2 kg. Gyöngy kávé 7.50 1/4 kg. Csász. zsv. tea 1.50 1/4 kg. Karaván tea 1.40 1/4 kg. Törmelék tea —.80

Belák István BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u 4. Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle pemete-füencokkáta. Keresek csinosan burtozott külön-bejárta szobát a belváros közelében. Szíves ajánla-tokat „Kellemes lakás” alatt közvetít a kiadóhi-vatal. 2784.

Baranyamegye nagybirtokosai által alapított Pécsi tejcsarnok országos híri tejtermékei-ből 3 forint utánvét mellett bérmentesen szállít finoman és gon-dosan csomagolt: 6 drb esemeg, 6 drb imperial, 6 drb pikáns sajtot és 1 kiló leg-finomabb teavajat 1/4 kilós darabokban, csakis édes tejszínből naponta kétszer köpülve. Megrendelések cim-zendők: Pécsi tejcsarnok, Pécssett.

Titkos betegségek. mindennemű trapotentiát meg 10 óra bék nelli meglopó eikorrel, alapo-san gyógyítja med. univ. Dr. Fabinyi v. körházi orvos, specialista oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménnyel alkalmagott számos évi körházi és szakotában. Biztos siker följáta hon-orácium nélkül is fizet-hető. Levoltok díjtala-nál válassz: kívánata-ra gyógyszerel. 10678. Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. I. en. Bejartat a léposonál. Külön vártermek. Rendel. d. a. 9-3-ig este 6-8-ig.

szép, erőteljes és cseugő hangzál 35 frtól felj. 500 frtig. Külön zongora-termek: hol a leghírnovesebb zong-rák jutányosan beszerz-hetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sa-rok) Zenepalota.

Most jelent meg! A polgár, mint esküdt. Irta: Dr. Gonda Dezső Ára angol vászonkötés-ben 1 frt 20 kr. Kapható a „Budapesti Napió” kiadóhivatalban, József-körút 18.

ERÉNYI-féle javított flakkorper remek nagy dobozokban 50 kr-ért kapható köhögés, ne-héz légzés, hurutos bán-talmak ellen. 8929

„MAKACS” Csuz, köszvény, derékfájás, hasogatók, szak-gatás, zsúrás, máj-, lép-, gyomordaganat ellen biztos készítmény az Erényi-féle „NERVIN” Postán megrendelhető: Erényi Béla gyógyszer-tárától: Szabadszállás 5. (Pestmgye). Budapesti főraktárak: Török József, Király-utca 12. Dr. Bu-dai Emil, Városház-tér. Dr. Egger, Váci-körút 17.